

КОНЦЕПЦИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНАЛНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ

Район: Поморийски залив и Източна Стара Планина

Община Поморие, Община Айтос, Община Руен

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

1. ОБЩА ЧАСТ

1.1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.2. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

1.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА КОНЦЕПЦИЯТА

2. ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПОТЕНЦИАЛ НА РЕГИОНА

2.1. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ, ПЛОЩИ И ГРАНИЦИ

2.2. ПРИРОДНИ ТУРИСТИЧЕСКИ РЕСУРСИ

2.3. АНТРОПОГЕННИ ТУРИСТИЧЕСКИ РЕСУРСИ

2.4. ТУРИСТИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА И ТУРИСТИЧЕСКИ УСЛУГИ

3. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА КОНЦЕПЦИЯТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ ‘ПОМОРИЙСКИ ЗАЛИВ И ИЗТОЧНА СТАРА ПЛАНИНА’

3.1. ОБОСНОВКА НА ИЗБОРА ЗА ПАРТНЬОРСТВО

3.2. КОНЦЕПЦИЯ ЗА ПРЕДЛАГАНИЯ РЕГИОНАЛЕН ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ

3.3. МАРЕКТИНГОВО ПРОУЧВАНЕ И АНАЛИЗ НА ПОТЕНЦИАЛА И ТЪРСЕНЕТО НА ПРОДУКТА

3.4. МАРКЕТИНГОВИ ЦЕЛИ ЗА 2012

4. ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНЯ НА КОНЦЕПЦИЯТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ

4.1. АНАЛИЗ НА ПОТЕНЦИАЛА НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПРОДУКТ В РАЙОНА

4.2. SWOT-АНАЛИЗ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ФАКТОРИТЕ ВЛИЯЕЩИ ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА НА ТЕРИТОРИЯТА НА РАЙОНА

4.3. ПРИОРИТЕТНИТЕ НАПРАВЛЕНИЯ

4.4. ОПИСАНИЕ НА ПРОВЕДЕНОТО ШИРОКО ОБСЪЖДАНЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ ТУРИСТИЧЕСКИ СДРУЖЕНИЯ, ТУРОПЕРАТОРИ, ПУБЛИКАЦИИТЕ НА ДОКУМЕНТА НА ИНТЕРНЕТ-СТРАНИЦАТА НА КАНДИДАТА И ПАРТНЬОРИТЕ

4.5. СТРАТЕГИЧЕСКИ НАСОКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ПРОДУКТА И СЛЕД ПРИКЛЮЧВАНЕТО НА ПРОЕКТА.

1. ОБЩА ЧАСТ

1.1. ВЪВЕДЕНИЕ

Целта на разработването на тази цялостна концепция за развитие на регионалния туристически продукт в „Поморийски залив и Източна Стара планина” е да се анализира актуалното състояние на развитието на туристическия продукт на територията като цяло и перспективите за развитие като утвърдил се единствен център за калолечение, морски и екотуризм и рекреация на посетители, гости и туристи от цяла България и чужбина. Само по този начин могат да се решат няколко основни въпроса: да се предвидят дейности за рекламиране на района за

пълноценно използване на голямото разнообразие от туристически ресурси и продукти; да се уточнят и координират действията за оптимално съчетаване на рекламните и маркетингови дейности в туристическата дестинация; да се предложи ефективна и ефикасна комуникационна кампания за развитието на туристическия продукт в района. След уточняване на всичко това, ще се създаде възможност за привличане на по-голям брой български и чужди туристи, за постигане на основната цел.

Концепцията *представява платформа за координирани съвместни действия на всички заинтересовани от туризма страни за развитието на туристическия потенциал на район „Поморийски залив и Източна Стара планина“.*

Когато изготвяме Концепцията за развитие на туризма в района е необходимо да посочим защо искаме развитие на туризъм. Основните причини за определянето на туризма като приоритетен отрасъл на икономиката в Район „Поморийски залив и Източна Стара планина“ са:

- **очакваните ползи** от туристическото развитие като цяло
- **наличните възможности**, свързани не само с местните ресурси (атракции), но и с пазарните възможности
- необходимостта от **диверсификация (разнообразяване)** на съществуващото предлагане, а в регионален и национален мащаб – от развитието на **нови дестинации** (туристически места - алтернативни продукти и алтернативни дестинации).

1.2. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Община Поморие в партньорство Община Айтос и Община Руен ще кандидатства с проектно предложение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Регионално развитие 2007–2013г.“, приоритетна ос 3 „Устойчиво развитие на туризма“, операция 3.2 „Развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите“, схема BG161PO001/3.2-02/2011 ”Подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт”.

Общините отговарят на изискванията да имат обща териториална граница с поне една от останалите общини в партньорство и да са със сходни характеристики и с възможности за формиране на общ регионален туристически продукт и маркетинг на дестинациите.

Конкретните цели на схемата са: подкрепа за дестинации със значителен туристически потенциал, популяризиращи природното, културно и историческо наследство; икономическа диверсификация на съответната територия или регион и намаляване на териториалната концентрация на туризма; насърчаване на предлагането извън сезона, намаляване на сезонността и увеличаване на заетостта на легловата база; привличане на нови пазарни сегменти за специфичните регионални продукти и използване на потенциалното търсене на вътрешния пазар; използване на ефективни съвременни средства и техники за достигане до туристическите пазари.

Максималната допустима стойност на проекта е 500 хил. лева, като се изисква 5% собствен принос. Крайният срок за кандидатстване по схемата е 15.03.2012 г. Планираната продължителност на проекта е 24 месеца.

Изпълнението на проектните дейности и използването на ефективни съвременни средства и техники за достигане до туристическите пазари ще допринесе за развитие на туризма в региона.

Очакваните резултати са:

- o нарастване на броя туристи в региона;
- o повишаване удовлетвореността на туристите в региона;
- o подобряване информираността както на туристите, така и на туроператорите.

Съгласно насоките за кандидатстване е необходимо да се приложи решение на Общинския съвет за кандидатстване с проект по схема BG161PO001/3.2-02/2011 "Подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите", осигуряване на 5 % собствен принос и изпълнение на задължителните проектни дейности (рекламни дейности, участие в туристически

борси, изложения и панаири, изследване на въздействието на осъществените маркетингови и рекламни дейности) за период до 1 година след приключване на проекта.

Кандидатите задължително представят към Формуляра за кандидатстване Концепция за развитие на регионален туристически продукт. Документът съдържа най-малко следната информация:

- описание на туристическия район – описание на специфичните туристически характеристики на избраната територия, които са основание за обособяването ѝ в туристически район; обосновка за избора на партньорство; информация за настанителната база и допълнителните услуги в туристическия район, информация за транспортна достъпност на района и др.;

- концепция за предлагания регионален туристически продукт; маркетингово проучване и анализ на потенциала и търсенето на продукта; обосновка за приноса на продукта за икономическото развитие на района, за сезонното и териториално разпределение на туризма, за увеличаване броя на посетителите и продължителността на техния престой и за генериране на приходи за туристическия район;

- описание на проведеното широко обсъждане със заинтересованите страни туристически сдружения, туроператори, публикациите на документа на интернет-страницата на кандидата и партньорите;

- предложения за ефективни съвременни средства и техники за достигане до туристическите пазари, подобряване на имиджа на туристическия район, привличане на нови пазарни сегменти и използване на потенциалното търсене на вътрешния пазар;

- стратегически насоки за развитие на продукта и след приключването на проекта.

1.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА КОНЦЕПЦИЯТА

Настоящата разработка решава следните въпроси:

- Обосновава и конкретизира предмета и задачите на бъдещите проекти, планове и програми поотделно и в тяхната съвкупност в съответствие с популяризирането на туристическите продукти в район „Поморийски залив и Източна Стара планина“.
- Определя насоки за приоритетни области от интегрирани действия за устойчиво развитие и популяризиране на туристическите продукти в района;.
- Посочва етапите и сроковете за проектните дейности, обобщаване на информацията с оценки, прегледи, обсъждания.
- Конкретизира възможностите за финансиране на проектите и на последващата им реализация.

2. ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПОТЕНЦИАЛ НА ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН “ПОМОРИЙСКИ ЗАЛИВ И ИЗТОЧНА СТАРА ПЛАНИНА”

2.1. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ, ПЛОЩИ И ГРАНИЦИ

Общините Поморие, Айтос и Руен се намират в област Бургас, Югоизточен район за планиране. Трите общини се разпростират територия от 1510.07 кв. км (Община Поморие - 413.304 кв. км, Община Айтос 406.866 кв. км, Община Руен- 689.9 кв. км). На изток районът граничи с Черно море и на север и запад обхваща южните склонове на Източна Стара планина и от части в района на задбалканските полета, долините на река Айтоска и река Луда Камчия.

2.2. ПРИРОДНИ ТУРИСТИЧЕСКИ РЕСУРСИ

Територията на района е с разнообразни природни дадености, които формират разнообразен ландшафт. В южната част (община Поморие) характерни са равнинните ландшафти, в средната част на района – хълмисти, а в северната – типично планински (общини Айтос, Руен). Град Поморие е разположен на тесен скалист полуостров, вдаден 3,5 км в Черно море, на 20 км от Бургас и на 18 км от Слънчев бряг и 14 км от Каблешково. Разположен е в живописния Поморийски залив, който е северно от Бургаския залив на българското черноморско крайбрежие.

Източна Стара планина е с най-малка надморска височина от цялата Старопланинската верига. Балканът потъва в морето при най-красивия плаж по

нашето крайбрежие Иракли. Източната част е най-ниска и сравнително широка. Тя е раздвоена от долината на р. Луда Камчия. Северно се разполагат Котленска и Върбишка планина, а на изток Камчийска и Еминска планина. Част от Източна Стара планина, която е в границите на туристическия район включва билото на Стара планина от Люляково до Дюлинския проход, южният склон на планината и Айтоска планина. Разпространени са карстови форми. Удобни шосета са прокарани през проходите Върбишки, Ришки, Дюлински. Сред природните забележителности най-известни са Чудните скали в пролома на р. Луда Камчия.

КЛИМАТ

Климатът е умерено континентален в по-голямата част от територията. На изток климатът се влияе в най-голяма степен от Черно море. Характеризира се с мека зима и прохладно лято. Пролетта настъпва по-късно, а есента е по-продължителна.

Съобразно природните условия на селищата в района би могло да се направи условно разделяне на такива с преобладаващи рекреационни функции, други с водещо селско стопанство (винопроизводство), винен туризъм и трети – свързани с планинските условия.

ВОДИ

Поморийското езеро е естествено находище на лечебна кал, на базата на което се осъществява производство на лечебни луги с екстракти. Находището е с висока минерализация. Поморийското езеро — защитена местност, свръхсолена лагуна с площ 760.80 ха. Морска сол се добива на базата на изпарението на морската вода.

В хидрографско отношение Айтоския край се разпределя между поречието на река Луда Камчия и няколко малки рекички, които се вливат направо в Черно море. Най-голямата река, която протича през полето е река Айтоска. Тя извира от южните склонове на Малка Айтоска планина западно от село Тополица и след като протича през Айтоското поле, се влива в Бургаско езеро. Дълга е 48 км.

Околностите на гр. Айтос са сравнително богати на водни източници. Подпочвени води има в местностите „Омарлията“, „Леската“ и „Герена“. Районът е богат и на минерални води. Старата слава на този край са били лековитите минерални извори

на 15 км източно от града. Това са прочутите „Аква калиде“ на римляните, днешните Бургаски минерални бани. Между Айтос и село Пирне също е имало минерален извор и лековити бани. За тях Феликс Фонтон отбелязва: „Като напуснахме Айтос, ние минахме през селото Пирне, дето се намира горещ римски целебен извор. Пирно е това по гръцки, което е Теплиц по чешки. Баните са разкошно уредени, басейнът е от превъзходен гръцки бял мрамор. От кого са били построени тези бани не мога да кажа. Надписа там не намерих, обаче разправят, че имало няколко такива, доказващи, че къпалнята е била уредена от император Адриан. Той навярно от Одрин всяка година е идвал да се лекува през лятото в Пирне също така, както пруският крал в Темплиц.“

В северната част на Айтоско поле по разседна линия се намират няколко минерални извора: „Миризливата чешма“ при село Шиварово и тези при селата Череша, Ябълчево и Съединение. Минерална вода има и в района на с. Съдиево, която се бутилира за пиене. От дълбок сондаж при село Поляново блика геотермална вода с дебит 30 л/сек и температура 51 градуса по Целзий, която изтича свободно, без да се използва. Анализите показват, че не е подходяща за пиене, но има изключително добри лечебни качества.

През последните години в Айтос се извършиха няколко дълбочинни сондажи за откриване на минерални води. Водата от сондажа при с. Тополица се характеризира като хидрокарбанатно-натриева с алкална реакция, а при с. Малка поляна - сулфатно-натриева с алкална реакция.

Сондажът в двора на мелницата захранва мелницата и фирма „Краностроене“. Дебитът му е 6 л/сек, а температурата на водата 44 градуса по Целзий. Водата се характеризира като термална, хидрокарбанатно-сулфатно-натриева с алкална реакция. Лечебни свойства на водата: при заболяване на опорно-двигателния апарат, стомашно чревни, чернодробно-жлъчни и бъбречни заболявания.

Минерални извори има също в районите на с. Медово, гр. Каблешково, с. Горица в Община Поморие.

ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ:

На територията на туристическия район са паспортизирани следните защитени обекти:

Защитени местности:

- “Трите цера” (площ 1,5ха, естествено находище на червен божур),
- “Вековният цер”(Височина 26м, диаметър 2м. и възраст над 200г.)
- “Блатно кокиче” – 20 дка – с. Горица;

Природни забележителности:

- “Костенурката” (площ 0,1 ха, скално образувание);
- “Свинската глава” (площ 0,5 ха, скално образувание);
- “Професора” (площ 5,0ха, скално образувание);
- “Чудните скали” на границата между община Руен и община Дългопол
- “Корията” – 200 дка – край с.Гълъбец;
- Защитена местност – „Хисаря”
- Природна забележителност „ Вековна Айтоска кория” (КАРАПЕЛИТ)
- Природна забележителност „Трите братя” в местността „Казаните”
- Защитен растителен вид „бодливо сграбиче” (генгер)
- “Пощата” – Характерно дърво с хралупа нямащо аналог, служело за предаване на писма по време на съпротивата и затова се нарича “Пощата”,
- “Момини гърди”- естествено скално образувание с форма на женски бюст,
- “Затворен камък”- скално образувание с множество гнезда на скален орел,
- “Белия камък” – голяма каменна скала,
- “Средната скала”- каменно образувание,
- “Високата скала” – каменно образувание,
- “Ярамаз кая”- Интересно скално образувание с нагънат релеф и червеникав цвят. В превод означава “Непотребната скала”
- Река “Луда Камчия”
- Водопад на самата р.“Бяла река”
- Мост “Чуветлян” на р.“Бяла река” – граден от дялан камък

Айтос е известен с това, че единствено в неговите околности се среща ендемичния растителен вид Астрагалус айтосиензис/*Astragalus aitosiensis*/-айтоски клин, генгер. Недалеч от града е Айтоската вековна кория, а също и скалните образувания „Трите братя”. На 25 км северно от града са „Чудните скали” – причудлива скална група в долината на река Луда Камчия, приличащи на древен замък. На 12 км западно от града е село Тополица, в чиито околности по склона на възвишението „Къркътлъка” и в долината на р. Бяла река са построени множество хижи.

Природната забележителност „Трите братя” представлява една невероятна композиция от три големи скали, изваяна от природата причудливо образувание във формата на човешки фигури. Издигат се на 200 м надморска височина в местността „Казаните” на североизток от града в непосредствена близост до регулационната му граница и са част от лесопарк „Славеева река”. За да се стигне до местността се преминава през града или лесопарка, който има съществено значение, както за развитие на ежедневието на населението в района на Айтос и близките населени места, така също и като обект за опазване на природното и биологичното разнообразие. Природната забележителност „Трите братя” заема площ от 1,0 ха. и наподобява трима великани. За тези причудливи форми народа е измислил легенда, която разказва за трима братя – юнаци, които водели люти битки в защита на народа от подтисниците. Скалите, по които стъпвали, се огъвали под тежките им кралимарковски стъпки и оставали големи вдлъбнатини – широки и дълбоки, колкото казани. Затова местността получила името „Казаните”. Вечер, когато се прибирали от бойното поле, братята се превръщали в три сини скали, за да се скрият от враговете си. И така след всяка битка. От древността до днес, извисили огромните си скални тела над града, братята продължават да бдят за мира и спокойствието му. Във връзка с увековечаване на легендата за трите братя е издигнат монумент – композиция, който е входен знак при влизане в града откъм Бургас. Казват, че във всяка легенда има малко истина може би затова жителите на Айтос толкова обичат своите трима братя и затова са издигнали на самия вход на града монумент, който да напомня, че градът им се пази от братята – великани и те ще пропъдят всеки, който дръзне да наруши спокойствието им. От 1972 год. „Трите братя” са обявени за природна забележителност, намират се в държавния горски фонд и се охраняват от Държавното лесничейство. Природната забележителност е включена в

потенциалните защитени зони по Директива за хабитатите в Република България, заедно с прилежащата им територия.

Местността „Казаните” е защитена територия, там се намира едно от находищата на „Бодливо сграбиче” известно още сред местното население като „генгер”, обявено за защитен вид, ендемит, на 30.06.1972 г. (ДВ бр.59/1972 г.). Единственото в страната находище на бодливо сграбиче се намира в землището на град Айтос на площ 294 ха.

Разположеният в непосредствена близост до Айтос крайградски парк “Славеева река” е с площ от 1336 ха. Той изпълнява ролята на зона за отдих на жителите на града но се посещава и от туристи от други населени места. Тук има зоопарк, ловно стрелбище, микроязовир, ресторант “Шатра-Колизеум”, мотописта, етнографски комплекс. На открита естрада се провеждат традиционните фолклорни празници “Славееви ноци”.

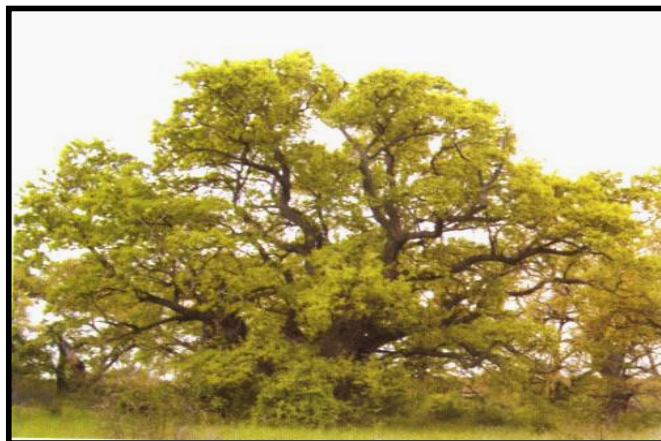
Айтоският зоопарк е един от 18-те в страната и най-близо до Черноморското крайбрежие. Създаден преди повече от 40 години зоопаркът в града е от местно и регионално значение. Със своите екзотични представители на фауната е привлекателно място за възрастни и деца. Тържественото откриване на Зоопарк – град Айтос е на Първи юни 1969 година. Решението за изграждането му се взема година по-рано и е историческо за Айтос и айтозлии. Обитателите на зоопарка са различни по вид екзотични животни и птици. Тук дом са намерили кафява мечка, маймуни, носато мече, миешо мече, елен – лопатар, муфлони, пони, камерунски кози, нутрии, щрауси, гълъби, водоплаващи птици, декоративни кокошки, водна и сухоземна костенурка и други.

На територията на лесопарка автомобилният транспорт се допуска само за посетителите на ресторанта, както и обслужващия транспорт за администрацията на етнографския комплекс, зоопарка. Пешеходните подходи са два – от страна на населеното място /гр.Айтос/ и от страната на язовира. В централна част на лесопарка е изградена асфалтова алея, която чрез отклонение води до зоопарка и до язовир, който е подходящ за любителски и състезателен риболов. Разходката из лесопарка отвежда и до местността „Казаните”, там можем да се насладим на причудливите скални образувания изваяни от гениялния скулптор – природата, това са скалите „Трите братя” и „Кралимарковите стъпки” (казаните).

ГОРСКИ РЕСУРСИ

Горският фонд заема площ от 20% от територията на района. Преобладаващи дървесни видове сред горите със стопанско предназначение са: черен бор, бял бор, благуна, цер, зимен дъб, космат дъб, източен бук, габър, липа, акация.

На 5км. източно от гр. Айтос, недалеч от главния път София – Бургас се намира **Черковната кория „КАРА - ПЕЛИТ”** /„черен цер”/. Тази гора представлява едно специфично и уникално по дълговечност насаждение от летен дъб, запазено още от времето на Османското владичество. Тя се простира на площ от 150 дка. Засадена е преди повече от 500 години с жълъди, донесени от полуостров Света гора, Гърция. Това е единствената в страната изкуствено залесена гора с летен дъб с толкова древна история.

Гората изпъква с огромните си дървета и представлява единствената дървесна растителност, разположена сред обширна и плодородна равнина. След Освобождението корията остава собственост на църквата „Свети Димитър Солунски” в Айтос. През 1972 година Черковната кория е обявена за природна забележителност.

Горите на Айтоския Балкан се обитават от различни видове животни. В тях се срещат най-много диви свине, вълци, лисици, сърни и елени, а по полето - зайци, невестулки, таралежи. От влечугите се срещат змии и гущери. Все по-рядко могат да се видят и костенурки. В миналото птиците са били много повече, но поради намесата на човека техният брой е намалял значително. Айтос е един от пунктовете

на източноевропейския небесен друм - „Виа понтика“ на прелетните птици, които от тук поемат своя път към Ориента и Африка. Напролет горите се изпълват с пойни птици - славеи, скорци, дроздове, кукувици. От врабчетата най-срещани са домашното испанско врабче, описано за пръв път по колония от Айтос, полското врабче, овесарки /сива жълта, черноглава/, разпространени са масово зърноядните птици като щиглеци, зеленушки и конопарчета и много други. Тук обитават още пъдпъдъкът, гургулицата, чучулигата, яребицата и фазанът. Орелът се среща все по рядко. Гнездови находища на белоопашат мишелов са установени между Айтос и Лясково, а на малък креслив орел - край Айтос. Между селата Мъглен и Съдиево е наблюдаван и черен щъркел в гнездовия му период.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Благоприятните природни условия и ресурси на Поморийския залив и прилежащата акватория на Черно море, както и голяма част от Източна Стара планина са най – привлекателната част от територията на **Българското черноморско крайбрежие. Съчетанието на море и планина, уникалната природа, благоприятния климат, запазените растителни и животински видове в района, единственото находище на лечебна кал в България, солодобива и запазените екосистеми, както и изградената туристическа инфраструктура са най-важния фактор за развитието на туризма в района от десетилетия.**

Мекият морски климат и плавните теренни форми, географското разположение на Поморийския залив са отлични условия за рекреация, морски спортове, климат и морелечение. От изключително значение за района е Поморийското езеро с находище на лечебна кал, която дава възможност за балнеолечение целогодишно в района.

От друга страна разнообразния релеф, уникална флора и фауна, и редица скални феномени дават възможности за развитие на алтернативни форми туризъм във вътрешността на туристическия район. Липсват индустриални производства, които да влошава параметрите на околната среда, като в промишлеността (основно текстилна, хранително-вкусова и дърводобив) са ангажирани едва 30% от заетите.

Туристическото предлагане на територията извън черноморското крайбрежие е сравнително малко, а туризмът формира незначителна част от приходите, въпреки отличния потенциал за развитие на екологичен и селски туризъм в региона. Туристическото предлагане в Източна Стара планина е доминирано от едnodневни програми, организирани от външни за района представители на туристически фирми, като туристическото търсене е концентрирано в села (напр. с. Просеник, с. Горица, с. Бата, с. Медово, с. Козичено и др.), където от десетилетия се организират посещения на туристи от масовия туристически поток от Черноморското крайбрежие. Не се използва и потенциала за развитие на селския туризъм, поради липсата на средства за създаване на настанителна база и липса на инвеститорски интерес в областта на туристическото предлагане във вътрешността на района.

Разнообразието на дивеч е предпоставка за развитие и на ловен туризъм. В района има изградена туристическа инфраструктура за развитието на ловен туризъм, напр. ловна база "Гермето" в Руенска община. Потенциалът за развитие на туризма на територията е свързан предимно с възраждане на лозарството, винарството, селски и еко-туризъм, фотолов.

2.3. АНТРОПОГЕННИ ТУРИСТИЧЕСКИ РЕСУРСИ

Добри възможности и важен ресурс за развитие на туризма в района предлагат културно и историческо наследство, културни събития и фестивали, спортни мероприятия.

Политиката на общините в туристическия район - Поморие, Айтос и Руен в областта на културата е насочена преди всичко към опазването на културните традиции, наследени от поколенията и обогатяването им в синхрон със съвременното. Тя е елемент за осигуряване на устойчиво развитие на района и подобряване качеството на живот на нейните граждани. Същевременно местните традиции са важен ресурс в туристическото предлагане и могат да привличат посетители през цялата година.

ИСТОРИЧЕСКИ ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА НА ТЕРИТОРИЯТА НА РАЙОНА

Поморие и Айтос преплитат обща история, за което се съди по останките от неолита, тракийски селища, римски набези и средновековни крепости. Много пъти част от

районът се прехвърля между България и Византия през вековете. През вековете Анхиало се оформя като един от най-големите и значими градове покрай Черно море. Създаден като колония на Аполония /Созопол/, градът бил в непрестанно и дълговековно съперничество с другата голяма гръцка колония в региона – Месамбрия /Несебър/. Счита се, че най-голям разцвет Анхиало търпи по времето на римския период в историята на града. След въвеждането на християнството като официална религия в Римската империя, Анхиало се превръща в епископски център и дори градът сече собствени монети. Основният поминък на населението през вековете са добивът на сол, риболовът, лозарство и винарство, както и търговията. Виното, произведено в града, се е тачело много. И до днес остава традицията във винопроизводството и там се произвеждат едни от най-добрите български вина.

Айтос също е разположен на мястото, където е имало селище от неолитната епоха, тракийско селище и крепости – Аквилея и Аетос. Последната крепост е съществувала и през Средновековието. На четири пъти градът е бил разрушаван и се е местил на ново място. Според легендата селището е основано от Аетос – ученик и последовател на Орфей. Каменни стени ограждали града, а на площада се издигала златна статуя на Аетос с лирата на Орфей. Подземни ходове свързвали града с храма на възвишението „Хисаря“, които били отлично скривалище за жителите на града по време на вражески нашествия. А те следвали едно след друго: В 73 г. пр. н. е. го превзема римския пълководец Марк Лукул; 1206 г. войските на латинския император Хенрих разрушават древна Аквилея; в 1332 г. в крепостта Аетос пристига с войските си българския цар Иван Александър и разбива византийските войски на император Андроник, разположени при Русокастро; в 1366 г. под стените на крепостта Аетос претърпяват поражение кръстоносците на граф Амедей Савойски, като е пленен дука на Милано Антонио Висконти и няколко месеца той прекарва в плен в крепостта Аетос; в 1368 г. Айтос е превзет от войските на турския султан Мурад; в средата на 17 век на два пъти е оплячкосан от запорожките казаци; в 1828 г. руският генерал Ридигер разбива при Айтос 12-хилядната армия на Ибрахим паша; в началото на 1878 г. полковник Лермонтов влиза с отряда си в Айтос, който отново е опожарен.

Руен не е толкова старо селище. Счита се, че датира от 1788, но летописци говорят за съществуването на селото през XV в. под арабското име Офла- Улан. До самото

селище минава „Пътя на солта“, свързващ Анхиало (Поморие) с Провадия, по който вървяли керваните със солта.

Туристическият потенциал на Община Поморие се оценява като много добър и най-разнообразен в сравнение с този на останалите черноморски общини. Като най-важните фактори за развитието на туризма са разнообразен релеф – морско крайбрежие, Стара планина, равнина, езера, чистата околна среда, минералните извори и лечебната кал – поморийска луга, единствения действащ манастир по Южното черноморско крайбрежие, историческите запазени атракции /ресурси, гостоприемството (вкл. места за настаняване, храна, услуги), стойността на продуктите и услугите в туризма. Потенциалът на района е за развитие на традиционния рекреативен и спа-туризъм и развитие на нови видове туризъм на базата на природни дадености и народни традиции – селски, еко, опознавателен, винен и други и промоция на Поморийски залив и Източна Стара планина (общини Айтос и Руен) като традиционна и същевременно нова туристическа дестинация чрез създаване на интегрирани туристически продукти. В съвременната нестабилност на средата, презентирането на общи туристически продукти на район Поморийски залив и Източна Стара планина няма да доведе до конкуренция между общините, напротив ще се усети положителен ефект на синергизма в резултат на:

- подкрепата за дестинация със значителен туристически потенциал, популяризиращи природното, културно и историческо наследство;
- икономическа диверсификация на район Поморийски залив и Източна Стара планина и намаляване на териториалната концентрация на туризма покрай черноморското крайбрежие;
- насърчаване на предлагането извън сезона, намаляване на сезонността и увеличаване на заетостта на легловата база;
- привличане на нови пазарни сегменти за специфичните регионални продукти и използване на потенциалното търсене на вътрешния пазар;
- използване на ефективни съвременни средства и техники за достигане до туристическите пазари.

НАСЕЛЕНИЕ

Туристически регион Поморийски залив и Източна Стара планина има население 84 475 жители. В административните граници на региона са разположени 75 населени места.

Най-голям брой население има Община Руен 29 101 жители, съставена е от 42 населени места, от които най-големи са общинският център с. Руен, и селата Люляково, Планиница и Трънак.

Община Айтос има население 28 687 жители, които живеят в 11 населени места (кметства) и пет села с население под 250 души (кметски наместничества).

Община Поморие има население 26 687 души. В административните и граници са разположени 17 населени места, от които три града – гр. Поморие, административен център, гр. Ахелой и гр. Каблешково, който изпълнява функциите на вторичен обслужващ център.

Общо за района е по-високата концентрация на население, самоопределящо се от турския етнос. Община Руен е на трето място в страната по концентрация на турски етнос (86.72%) , община Айтос (33.70%), Община Поморие (20.4%).

МЕСТНОСТИ С ИСТОРИЧЕСКО ЗНАЧЕНИЕ, КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ ОБЕКТИ, АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ОБЕКТИ, ПАМЕТНИЦИ ОТ ИСТОРИЧЕСКО ЗНАЧЕНИЕ, ЦЪРКВИ И ДЖАМИИ

На територията на туристическия район Поморийски залив и Източна Стара планина се намират значителен брой обекти на културното, археологично и историческото наследство на област Бургас :

Забележителности в община Поморие

- Антична гробница
- Образцово народно читалище "Просвета" - гр. Поморие
- Народно читалище "Светлина" - гр. Поморие
- Музей на партизанското движение в Поморийска околия — гр. Каблешково
- Посетителски център Поморийско езеро — интерактивна експозиция за природното богатство на солената лагуна
- Исторически музей
- Музей на солта
- „Стари поморийски къщи“ — архитектурен резерват;
- Кални бани — лечение с кал от Поморийското езеро
- Църква „Преображение Господне“ XVIII век;
- Църква „Св. Рождество Богородично“ XIX век;
- Антична (Тракийска) куполна гробница-хероон
- Етнографски комплекс „Генгер“ – Алея на старите занаяти
- Църквата „Св. Димитър Солунски“ – ул. „Цар Освободител“ 22 – град Айтос
- Джамята на Районно мюфтийство – Айтос, построена през 1435 г. – Площад „Пазарен“
- Параклис- костница „Св. Димитър Солунски“, построен през 1902 г.
- Възрожденска къща „Петър Станев“ – Градска музейна сбирка
- Параклис „Св. Богородица“ с. Съдиево
- Църквата „Св. Архангел Михаил“ – с. Караново

Църквата „Св. Димитрий Солунски“ – една ценност за Айтос е църквата “Св. Димитър Солунски” и параклис костница “Свети Димитрий”, построена с парични дарения и материали от айтоски граждани. Тържественото осветяване на храма е на 20.10.1844 г. Първият български свещеник в него е Апостол Дяков, ръкоположен от Сливенския митрополит Серафим през 1873г. Св. Димитър Солунски е покровител и патрон на Айтос. На Димитровден гражданите на Айтос традиционно загърбват ежедневните си проблеми и отварят сърцата си като за голям празник.

Манастир „Св. Георги“

Манастирът „Св. Георги“ е действащ мъжки православен манастир. Към края на XVIII век тук се заселва турчина Селим бей, създавайки голямо феодално владение –

чифлик. По предание той страдал от тежка, неизлечима болест. Една нощ неговият ратай дядо Нено сънувал, че в чифлишкия двор тече извор с чудотворна вода. Нено не обърнал внимание на това, но започнал често да му се явява насън красивият момък яздейц бял кон – свети Георги. Разкопавайки тайно мястото благочестивият старец открил мраморен барелеф на свети Георги. В същия момент там започнала да извира вода. По поръка на своя ратай, Селим бей повикал владиката на града, който извършвайки молитва го поръсил с водата от аязмото. С животворното действие на извора Селим бей бил чудесно излекуван. Вдъхновен от чудото, той се покръстил с цялото си семейство, приемайки християнската вяра. Построявайки малък параклис Селим бей поставил началото на днешната света обител. След време, според преданието, той овдовял и приемайки монашество станал първият игумен, подарявайки на манастира целия си имот от 3800 декара земя. (Старото му име Ахйолу)

През 1856 г. се изгражда нов храм, като старият остава и до днес под неговия покрив. Заедно с новите постройки била издигната и 17 – метрова кула – камбанария /1964 г./. В манастира днес се съхраняват много ценни образци на иконографското изкуство от XVIII и XIX век. Храмовата икона е рисувана от анхиалеца Темистокъл Диамандопуло Зограф.

Джамията „Султан Баязъд Вели“ в центъра на града, една от първите построена в България през 1435 година и е обявена за исторически паметник.

Къща - музей „Петър Станев“ - Богата музейна сбирка във възрожденската къща „Петър Станев“ пази доказателства за древната история на Айтос повече от 70 г. Във възрожденската къща на сем. Станеви се съхранява над 5000 експоната. От 1984г. в реставрирания роден дом на художника Петър Станев е учредена постоянна експозиция с материали от музейната сбирка.

Манастир „ Св. Св. Йоаким и Анна“- възстановен манастир от времето на Първата Българска държава. Според една от легендите тук е прекарал последните дни от живота си княз Борис I.

Археологическия резерват "Козарева могила" край град Каблешково - за която тепърва предстои социализация, консервация и разработване. Според археолозите

това е голямо научно откритие, което доказва началото на истинската цивилизация. Откритите глинени съдове са отлично запазени и впечатляват със своята изчистена форма и финна изработка. Археолозите за пръв път се натъкват на пещи в самото селище, а не извън него. Според учените това е знак за своеобразно "индустриално" производство на различни глинени съдове.

Легенда за **джамията в с. „Сини рид“** (храм от 1400 г.) гласи, че сградата е построена за 1 вечер с един трион и една тесла изцяло с от дърво с дървени шипове без пирони

Културно-историческото наследство в община Руен има значително по-ограничено материално изражение в сравнение с останалите общини в рамките на областта, като липсват паметници на културата от национално значение. Интерес представляват: **Чешмите в Руенско** - символ на традиционното отношение на местното население към водата и природата- напр. Бабина момина чешма (с. Вресово), Трескавата чешма. Дяволската чешма- край ждрелото на Шиваровска река над която се намират останки от охранителна крепост „Дяволското кале“. Дяволското кале е най-старото населено място може би от римско време

Театри

В Поморие действат два театрални състава: Детски театрален състав „Светулка“ при читалище „Светлина“ и Читалищен театър „Просвета“ със 110 годишна история.

- Детска театрална студия „Светулка“ при Читалище „Светлина“ град Поморие е създадена през 1994 г. и се ръководи от Румяна Кралева, актьор в Куклен театър — Бургас. Сред поставяните пиеси са *„Червената шапчица“*, *„Вълшебникът от Оз“*, *„Малкият принц“*, *„Хитър Петър“*, *„Дванадесетте месеца“*, *„Съкровището на Силвестър“*, *„ПУК“* (по Валери Петров), *„Пинокио“*, *„Спящата красавица“*, както и юбилейният спектакъл *„Десет години от приказка в приказка“*, *„Маугли“* (по Р. Киплинг). Театралната студия е гостувала със своите постановки в различни градове на България, а през 2006 година посещава и Гърция. На 26 септември 2008 г. в театралния салон на читалище „Светлина“ тържествено е открит Първият детско-юношески куклено-театрален фестивал "Сцена край морето". През 2009 г. съставът прераства в две театрални трупи – юношеска, с която се представя "Огнивото" по Х.К. Андерсен и детска, която представя спектакъла "Меко Казано" по В. Петров, проведе

се и вторият детско-юношески куклено-театрален фестивал "Сцена край морето" с международно участие .

- Театрален състав при читалище "Просвета". От 1999 г. този състав е не само национален, но и балкански лидер в областта на любителското театрално изкуство. През 2005 г. председателят на Съюза на артистите в България заявява по БНТ, че театралния състав при читалище "Просвета" е театралното явление през последните години и сред професионалистите. По този повод БНТ кани творците и излъчва специално предаване за успехите на театъра в Поморие. Театърът е известен с постановките си "Зимните навици на зайците", "Женско царство", "Службогонци", "Когато котката я няма", "Муа у тупан", "Бог", "Ние врабчетата", "Рейс", "Ало, ало, Анхиало!"/2008 г.реж.Георги Къркеланов/, "Убийство на улица "Солна"/2009 г.реж.Г.Къркеланов/

Музеи

- Музей на солта — единствен музей на солта в България. Създаден е с финансовата подкрепа на Европейския съюз, Република България и Община Поморие. Музеят е част от Стоте национални туристически обекта на Българския туристически съюз.

- Етнографски комплекс Генгер
- Къщата музей „Ченгелиеви“
- Къщата музей „Петър Станев“

ЕТНОГРАФИЯТА КАТО РЕСУРС ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА. МЕСТНИ ЗАНАЯТИ И ТРАДИЦИИ. КУЛИНАРНИ ТРАДИЦИИ

Местните традиции, занаяти и фолклор са важен елемент от специфичния туристически продукт за региона.

Грънчарството е традиционен занаят за района. Според легендите уменията на местните грънчари били прочути по пазарите на Средиземно море, а по изящество на глинени съдове Айтос и Поморие се сравнявали с древна Троя.

В изградената грънчарска работилница в етнографски комплекс “Генгер” в град Айтос работи потомък на най-стария грънчарски род в Айтос. Запазен е автентичният инструментариум, ръчната обработка на глината и колелото, на което предците на днешния занаятчия са изработвали глинени съдове. Гостите

могат да видят отделните етапи на ръчното грънчарско производство и уникални образци на грънчарския занаят.

Етнографски комплекс “Генгер”, представляващ административна сграда с кафене, механа, хлебарница, винарна, грънчарска, медникарска, кошничарска работилници, които представят традиционни занаяти за региона.

Всяко от уникалните произведения на изкуството носи почерка на талантлив майстор. В ателиетата му са запазени интериорът и инструментите, използвани през XIX век. Гостите могат сами да опитат да изработят например произведение от мед за спомен.

В община Руен, с. Добра поляна като резултат от проект „Възраждане и съхранение на културни традиции”, туристите могат да се запознаят с бита на българските етнически турци и да участват във възпроизвеждане на обичая „Къна геджеси” (къносване на булката).

В читалището в с. Люляково е уредена етнографска сбирка, отрязваща облеклото, бита и обичаите на потомците на преселените българи от Мала Азия.

В община Поморие в град Каблешково е открита най-старата пещ за керамика на Балканите след 10-годишни разкопки в археологическия резерват “Козарева

могила" край град Каблешково. Предстоят нови разкопки на енеолитно селище - център на гърнчарска промишленост. Откритите глинени съдове са отлично запазени и впечатляват със своята изчистена форма и финна изработка. Археолозите за пръв път се натъкват на пещи в самото селище, а не извън него. Според учените това е знак за своеобразно "индустриално" производство на различни глинени съдове. Има идея да се разработи Демонстрационна пещ на открито, която може да се превърне в своеобразна туристическа атракция.

ЧИТАЛИЩА, КУЛТУРНИ ОБЕКТИ И АТРАКЦИИТЕ КАТО РЕСУРС ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

Посоката за развитие на района е обвързването на културните традиции и туристическия продукт за нейното превръщане в примамлива дестинация за културен отдих и туризъм. Традиционни културни средища и инициатори на културни и други инициативи и прояви са читалищата, местни културни центрове и клубове.

Поморие - 13 читалища – 2 от които в общинския център – “Просвета” и “Светлина” и 11 читалища в селата на общината- Общински детски комплекс с танцов ансамбъл “Раковина”, школа по изобразително изкуство”, езикови школи, компютърен клуб и др;- Общински исторически музей с филиал Музей на солта, Общински духов оркестър “Поморие”; - Културни сдружения – “Тракийско дружество” и българо-гръцко дружество; Хорови формации – “Прима” и “Анхиало”, църковен хор; Клуб по спортни танци “Блясък”; - Фондация “25 века – Поморие”; Фондация “Света Богородица - достойно ест”.

Читалище “Просвета” е основано през 1888 год. и разполага с библиотека с фонд от над 60 258 единици и над 1000 читатели. Читалищният театър е със 108 годишна история и многобройни национални и балкански награди през последните 6 години. Към читалището има мажоретен състав и школа за характерни танци, студии “Детски театър” и “Художествено слово”, клуб по състезателни танци, клуб “Краезнание”, клуб по евроинтеграция и други. Читалището е основен изпълнител и организатор на общинската културна програма.

Читалище “Светлина” е основано през 1939 год., разполага с библиотека с фонд 23 000 единици и с над 450 читатели. Към читалището има интернет център, създаден по програма “Читалища”, детски куклен театър, скаутски клуб, музикална школа – акордеон и пиано, школа “Изобразително изкуство”, група изворен фолклор , езикови курсове.

Читалищата в селата (11 на брой) притежават потенциал да се превърнат в привлекателни туристически дестинации с уникалния автентичен фолклор и етнографските сбирки, но липсват условия за тяхното развитие. Сградният фонд е в окаяно състояние, телефонната връзка се осъществява чрез кметствата, някъде щатните бройки са половинки.

Община Айтос

Читалище „Васил Левски” е наследник на основаното през 1869 г. от даскал Господин Димов, иконом Димитър Станчев и учителя Апостол Дяков читалище „Избавител”. През 1925 г. получава името "Васил Левски". От 1954 г. се помещава в сегашната читалищна сграда, построена от дарения и доброволен труд. Като единствено по това време читалище в Бургаско то изиграва значителна роля за опазването на българщината в този край. През 1953 г. със средства на гражданите и общината е построен нов читалищен дом. Библиотеката разполага с 95930 тома книги, а театралният салон е с 640 места. Функционират няколко самодейни състава: за изворен фолклор, битов хор, детски танцов състав, формация за модерен балет и формация за буфосинхрон.

Читалища на територията на община Айтос:

- Читалище „Васил Левски” – град Айтос
- Читалище „Изгрев” с. Тополица
- Читалище „Пробуда” с.Пирне
- Читалище „Св. Св. Кирил и Методий” с.Пещерско
- Читалище „Иван Кожухаров” – с. Карагеоргиево
- Читалище „Пробуда” с. Мъглен

- Читалище „Петър Житаров” с. Караново

През последните години айтоската култура има успехи в областта на музикалното изкуство. Лицето на това изкуство е детската вокална група “Ян Бибиян” с ръководител Цвета Андреева. Формацията, в която участват изключително талантиливи деца, е националноизвестна и участва във всички конкурси за детска песен. За репертоара ѝ се грижи столичният композитор Хайгашот Агасян. Групата е печелила много първи места в национален мащаб и има издадени две самостоятелни аудиокасети с песни, които са любими на българските деца.

Културни дейности на територията на **община Руен** се организират в 10 читалища, като активни са читалищата в селата Люляково, Руен, Ръжица, Трънак, Соколец и др. Към читалището в с. Люляково функционира ансамбъл за автентичен фолклор запазен от българите преселници от Мала Азия, има самодейни колективи за народни песни и танци в селата Руен, Зайчар, Добра поляна, Череша и др. и кукерски групи в с. Вресово и с. Просеник.

Възможностите за изграждане на инфраструктура за културни дейности са свързани с преустройството на сграда общинска собственост, в част от която понастоящем се помещава Дирекция “Социално подпомагане” и превръщането и в многофункционален културно-информационен център.

КУЛТУРЕН КАЛЕНДАР

Една от възможностите за удължаване на туристическия сезон през лятото е и чрез обогатяване и разширяване на летния културен календар в района.

В Поморие се провеждат престижни празници и фестивали, които оформят завидната му визитна картичка. Много от тях са станали емблематични за крайморския град, по посока на националните и европейски художествени ценности.

- Националните поетични празници “Яворови дни” с над 50 годишна история и традиции – национален рецитал-конкурс по творби на Яворов, национален конкурс за поезия, сцена за изява на най-ярките имена в българската култура и изкуство.

- Национална седмица на морето – с програма показваща постиженията на поморийската творческа общност, гостуващи концерти, конкурси, детски прояви, състезания, всичко свързано с морето и духа на хората живеещи на брега му.

- Празници на виното “Море от вино”, съвместно с “Феста уайн кампани” – през целия летен сезон – с програма за винаро-лозарските традиции и културата на виното на регион Поморие.

- Международен фестивал за православна музика “Св.Богородица-достоинство”

- Фестивал на духовите оркестри и мажоретни състави “Ритъмът на морето” – една пищна и атрактивна проява за гостите и жителите на Поморие

- Международна детска изложба “Децата рисуват цветята, морето, света” – общински детски комплекс

- Национален гергьовски тракийски събор

- Международен пленер – живопис “Светът е море” – с.Козичино

- Международен фолклорен фестивал на балканските народи – гр. Ахелой

- Трифон Зарезан – ежегодни традиционни вечеринки.

- Никулден – ежегодни традиционни вечеринки.

- Сирни заговезни – общоградски карнавал-конкурс за най-оригинален карнавален костюм

- Лазаруване – с.Козичино

- Гергьовден – празник на гр.Поморие

- Детски конкурс за българска популярна песен “Бисери от поморийския бряг”

- Национални и официални празници

- Изложби и концерти, срещи с писатели, поети, интелектуалци

- Богата гастролна дейност в страната и чужбина на танцовия ансамбъл, читалищен театър “Просвета” и хоровите формации.

През последните няколко години община Поморие е установила трайно партньорство с Регионален Бургаски музей, Института за фолклор и Центъра за архитектурознание при БАН, творчески съюзи, фондации, НПО, сдружения, общини и читалища от страната. Проведоха се два големи форума: Международна научна конференция „Брегът, морето и Европа” под егидата на ЮНЕСКО, национална научна конференция „Антична куполна гробница” и Ден на Европа с демонстрация на най-

оригиналните автентични фолклорни обичаи на етносите в Поморийския край. Културният календар се обогати с нови стойностни прояви: Международен фестивал за православна музика „Св. Богородица - Достојно естѝ” /единствен в Европа, заради участието на клиросани певци и/или свещеници в категорията „Източно пеене”/, Международен пленер живопис „СВЕТЪТ Е МОРЕ” /проектът се финансира от МТСП, община Поморие и др./, Национален тракийски събор, Национален пленер живопис „Еркеч” с участието на млади дарования /проектът се финансира от община Поморие/. Общината финансира и атрактивния фестивал за духови оркестри и мажоретни състави, националните поетични празници „Яворови дни”, националната седмица на морето, а празниците „Море от вино” – заедно с Феста уайн къмпани.

НОВИ КУЛТУРНИ СЪБИТИЯ СА:

- **Мултиарт-спектакъл „ЯВОРОВ – ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПОЕТ НА БЪЛГАРИЯ”** - включва различни изкуства, обединени от иновативен формат на проявата - синтез на изкуствата включващ поезия, живопис, музика, театър.

- **ЛЕТНИ АТЕЛИЕТА ПО ИЗКУСТВА** по теми „ЗЕМЯ”, „МОРЕ”, „ВЪЗДУХ”, е изцяло нов елемент към културната програма на общината и включва иновативен формат при организиране и провеждане на събитието чрез синтез на живопис, скулптура, театър, фотография и музика и по-конкретно:

- Театрален пърформанс „Калта” включва рисуване с кал, съчетано с етноджаз и театрална пантомима.

- Ателие “Солта на живота” представлява създаване на художествени произведения (живопис и скулптури) посредством техники със сол и скулптури със сол.

- За пръв път на сцена в страната се показват Театралените спектакли „Рибарят и неговата душа” и Куклено театрален спектакли „Поморие – земя, море и въздух” – специфични за оформяне и рекламиране на специфична културната идентичност на района.

- Формата на организиране и представяне на спектакъл-пърформанс ДИОНИСИЙ, чрез съчетание на шествие и спектакъл с маскарад и огнено шоу, е изцяло иновативен начин за честване на празника на виното. Ще се разчита на социалната популярност на виното и неговото промотиране за реализиране на нови социални ефекти на интеграция на населението на района и неговите гости, както и

на утвърждаване идентичността на район промотиращ една нетрадиционна обвързаност на вино и култура.

- **Етнофиеста „ПРИЯТЕЛСТВО ЧРЕЗ ФОЛКЛОР”** цели да се промени позицията на публиката от пасивни зрители в активни съучастници в събитието и по този начин да въведе технология на широкото участие и метод на „планиране с широко включване” на културната дейност). Тук ще се включат и аматьорските и професионалните творчески изяви с цел отваряне на границите помежду им. Младите хора, които ще участват в съставите и ателиетата създават добър контакт с публиката. Със своята отвореност, те ще стимулират включването на младите представители и гости на района в планираните дейности (ателиета, ревю). Така участието им ще създаде едно по-широко и активно участие на публиката и по-този начин ще бъде предпоставка за реализиране на нови социални ефекти. В допълнение, чрез активното участие на състави представящи облика на различните етноси в региона, събитието „отваря вратите” и насърчава включването на хората от различните етноси като пасивни (а може и активни) участници в предвидените културни изяви.

- **Славееви ноци – Айтос** - Традиционните фолклорни празници за пръв път се провеждат през 1968 г. Те се превръщат от преглед във Фолклорен фестивал, посветен на композитора Филип Кутев, роден и израснал в Айтос. Ежегодно е участието на певци, инструменталисти и танцьори от знаменития Държавен ансамбъл „Филип Кутев” в програмата на празниците.

През 1986 г. за пръв път се организира конкурс за млади изпълнители. Фестивалът утвърждава живата народна песен, автентичния и обработения български фолклор, инструменталната музика и танца, като един от стълбовете на съвременната ни национална култура. Тържественото откриване на Фолклорните празници „Славееви ноци” е в Етнографския комплекс „Генгер”. Организира се ежегодна изложба на произведения на художествените занаяти. Празниците се провеждат в началото на месец юни под патронажа на Кмета на Община Айтос. Учреден е специален приз на Община Айтос, който се връчва на най – добре представилия се млад изпълнител – откритие на „Славееви ноци”. Традиционно журито, което оценява участниците в конкурсите се председателства от Елена Кутева – Директор на Държавния ансамбъл „Филип Кутев” – София.

СПОРТНИ МЕРОПРИЯТИЯ И СЪОРЪЖЕНИЯ, БАЗИ ЗА ЛОВЕН ТУРИЗЪМ

На територията на **Община Поморие** има регистрирани 13 спортни клуба. От тях четири са футболни, по един – хандбален, лекоатлетически, спортни танци, айкидо, канадска борба и три – ветроходни клуба. Приоритетни за общината са тези, които имат дългогодишна традиция – например ветроходните, които имат преимущество за развитие благодарение на географското разположение на общинския център. Общинската администрация има намерение да структурира отдел за подпомагане на спорта с акцент на морските и ветроходни спортове. Такива инициативи ще бъдат курсове по плуване и гребане, които да бъдат част от учебната програма на училищата или в извънкласно време.

Важна задача на общинското ръководство във връзка с подкрепата за спорта е да бъдат насърчавани ръководителите на спортните клубове да организират и провеждат част от мероприятията от спортния календар на съответната федерация на територията на община Поморие.

По отношение на материалната база със съдействието на администрацията се разработват и реализират проекти за рехабилитация и ремонт на съществуващите спортни бази, както и за изграждането на нови такива, като се спазват съвременните изисквания за осигуряване на достъп до тях на хората с увреждания. Нови придобивки за района са : мини футболно игрище с изкуствена трева в град Поморие кв. „Св. Георги“, мини футболно игрище град Поморие Тенис база с 2 тенис корта – кв. “Св. Георги”, открита спортна база за хандбал, волейбол и баскетбол с мека настилка – до хотел Манц 2, футбол на малки врати, Футболно игрище с мека настилка, хандбално, баскетболно и игрище за волейбол с асфалтова настилка; съоръжения за спортна гимнастика; зала за волейбол, баскетбол и спортна гимнастика; през летния сезон – картинг – СОУ “Иван Вазов”, Зала за бодибилдинг и спортна гимнастика; открити съоръжения за спортна гимнастика – СПТУ “Алеко Константинов”, хандбално и футболно игрище с асфалтова настилка, волейболно и баскетболно игрище с асфалтова настилка, открити съоръжения за спортна гимнастика; зала за източни бойни изкуства, борба и бодибилдинг – НУ “Иван Вазов”, игрища за хандбал, баскетбол и волейбол с асфалтова настилка; открити съоръжения за спортна гимнастика – ОУ “Христо Ботев” – кв. “Свети Георги”, футболен стадион с модерна

спортна база, Пристанище Поморие – яхтено пристанище с възможност за електричество и вода.

В Айтоска община се намират няколко защитени природни обекти и територии “Айтоската кория” - единствената в страната изкуствено засадена дъбова гора. Интерес представлява и ждрелото “Джендема” край село Карагеоргиево, “Водопадчето” край село Пирне, поречието на “Бяла река” и лесопарк “Славеева река”.

Колоезденето в Айтос е със 100- годишна традиция, гордост за града са шампионите си по спортна гимнастика и акробатика, мотоциклетизъм .

Община Руен разполага със спортна зала в с. Руен и стадиони в селата Руен, Трънак, Просеник и Люляково.

Община Руен крие много скрити резерви по отношение на ловния туризъм, като най-атрактивен за любителите на този вид туризъм е лова на дива свиня. В общината са разположени 5 много добри ловни района, обект на ловен туризъм: местност „Бяла река”, местност „Мандра баир”, местност „Черно блато” местност „Гермето”- с два ловни района. Стопанин и организатор на ловния туризъм е държавно лесничейство „Айтос”.

ЕКОПЪТЕКИ

За популяризиране и управление на социалния туризъм и формиране на екологична култура и грижи за опазване на природата, Туристическо дружество „Чудни скали” Айтос е създадо еко пътеки в региона както следва:

- Айтос – Лесопарк - Бяла река – лентова и жалонна маркировка – червена
- Айтос – х. Здравец – червена
- Айтос – с. Раклиново – Бяла река – жълта
- Айтос – с. Тополица х. Здравец – зелена
- Айтос – Трите братя – Казаните – Градския парк.

През района минава **туристически път Е -7 от връх Ком – по билото на Стара планина – до нос Емине, като по трасето има 2 туристически хижи.**

- Екопътека с. Руен – с. Снягово по билото на „Мандра баир“ до туристическа хижа „Луда Камчия“.
- Екопътека с. Припек по поречието на р. Елешница до изключително красивия скален масив „Ярамаз кая“.
- Екопътека с. Топчийско, красивата местност „Кьоклюка“ до скалното образувание „Чудните скали“. В близост до местността „Кьоклюка“ се намират природните забележителности от скални образувания, наречени „Професора“, „Свинската глава“ и „Костенурката“.
- Туристически път с. Вресово – с. Зайчар – Бяла река – местността „Къркътлъка“ – с. Тополица
- Екопътека хижа „Луда Камчия“ по поречието на река от местно значение „Айваджик дере“ до с. Люляково.
- Екопътека с. Горица – с. Козичено

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ТРАНСПОРТНА ДОСТЪПНОСТ НА РАЙОНА

Районът е облагодетелстван по-отношение на достъпността до всички видове транспорт- сухопътен- шосеен и железопътен, въздушен и морски.

Географското разположение на района в югоизточната част на Р. България и тази част от област Бургас свързва страната със Западна Европа, Република Турция, с Република Румъния, а посредством Черно Море и с останалите черноморски държави и целия свят. Граничното разположение на района е в голяма близост до кръстопът на транспортни артерии от най-висок клас, провеждащи национален и международен трафик. Районът е в непосредствена близост до пътя от един от десетте международни транспортни коридори - **МТК № 8 (Бургас - София - Скопие - Тирана - Вльора - Бари)**, в участъка му на българска територия (Бургас – Айтос – Карнобат – Сливен – Нова Загора - Стара Загора – Чирпан – Пловдив – Пазарджик – София - Кюстендил.). Коридорът се маркира от ГКПП Бургас, **първокласен път Е-773 по Европейската категоризация, Автомагистрала “Тракия”, VIII главна ж. п. линия и ГКПП Гюешево и Станке Лисичково** . МТК № 8 провежда транспортните потоци в посока изток - запад, като се събира с МТК № 4 (10), (в участъка София - Пловдив) и пресича с МТК № 9 (Хелзинки - Москва - Букурещ - Александруполис), посредством който се свързва с МТК № 7 (Черно Море- р. Дунав).

Наблюдават се съществени различия в състоянието на различните по клас пътища - предимно добро за пътищата от I клас, средно за пътищата от II клас, с близък дял на средно и лошо състояние и предимно лошо за пътищата от III клас.

Основен транспортен носител за района е първокласният път **I-6 (Е-773) по направлението „Сливен-Карнобат-Айтос-Бургас“**, който се явява южна транспортна ос между Източна и Западна България, като пренася и част от международните потоци по направлението изток - запад.

Друг първокласен път, който пренася международни потоци е пътят **I-9 с Европейска категоризация Е-87 по направлението „ГКПП Дуранкулак-Варна-Бургас –Маринка-ГКПП М.Търново“**. Пътят пренася както транзитни потоци, така и хора и е най-пряката връзка между областите Бургас и Варна. Път I-9 и път II-99 свързват района с южното черноморие Бургас-Созопол-Царево.

Главната пътна артерия в община **Руен и община Айтос е път III-701 Силистра-Тервел-Айтос, с дължина 45 км.**, преминаващ на 3 км от общинския център с. Руен в направление север-юг и свързва общината със съседните общини Айтос и Дългопол и националната пътна мрежа. Значението на пътната връзка с гр. Айтос ще нарастне при завърщването на инфраструктурата и реалното функциониране на транспортен коридор №8 Варна – Бургас –Пловдив – София – Дуръс (Албания).

Надобщинско значение имат пътищата Руен – Просеник - Горица и Просеник – Ръжица – Айтос, които са пътна връзка с общините Айтос, Поморие и Несебър. Друг път с регионално значение е отклонението от III-701 в посока запад през Люляково към Съединение, община Сунгурларе и връзка с път Шумен-Карнобат.

Железопътна мрежа - Като се има предвид неравномерното покритие на територията на страната с главни ж. п. линии, липса на паралелни направления по Дунавското крайбрежие и успоредно на южната граница, както и отсъствие на меридионални направления по Черноморското крайбрежие, районът има изключителното предимство да се обслужва от две пресичащи се главни ж. п. линии.

През Айтос минават две от трите паралелни направления за страната - 8-ма магистрална железопътна линия - Пловдив - Филипово - Бургас от км. 215+000 в междугарието гара Стралджа- гара Церковски -до км 293+500 гара Бургас, както и 3-

та магистрална железопътна линия Илиянци - Карлово - Карнобат - Синдел - Варна ферибот - от км 0+000 гара Карнобат до 75+807 спирка Струя в междугарието Търнак – Аспарухово. Двете линии обслужват не само националните, но и международните потоци. Освен в Европейските магистрални линии, двете линии са категоризирани и в Европейското съглашение за комбинирани превози, което създава възможности за областта да ползва съвременна икономична и най-екологична (след водните превози) транспортна технология.

Освен от тези две главни ж. п. линии, областта се обслужва и от цялата 86-та второстепенна железопътна линия от гара Вл. Павлов до гара Поморие.

Летище „Сарафово“ е на 7 км от гр. Поморие и на 35-50 км от Айтос и Руен. То е най-голямото в страната и второ по интензитет, с най-много слънчеви дни.

Пристанища - Добрата транспортна обезпеченост се допълва и от наличието на морски транспорт. Шест от общините в Област Бургас имат излаз на Черно море. На територията на областа морският транспорт се обслужва от 8 пристанища за обществен транспорт и 3 със специално предназначение. Пристанища за обществен транспорт в най-голяма близост до района са пристанище Поморие, пристанище Бургас, пристанище Несебър, яхтено пристанище в Св. Влас и пристанище Созопол.

2.4. ТУРИСТИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА И ТУРИСТИЧЕСКИ УЛУГИ

Туризмът е сред малкото отрасли на икономика, които показват тенденции за растеж през последните години. Информацията за регистрираните туристически обекти на територията на Община Поморие в правомощията на Кмета на общината, отразени в Националния Туристически регистър, сочи че все още изградената туристическа база не е категоризирана или регистрирана в пълен размер. Регистрирани са:

✓ **Средства за подслон:**

	2007 г.	2008 г.	2009 г.
Обекти:	10	4	10

Легла:	1526	324	50
--------	------	-----	----

Към тези обекти се добавят и категоризираните от министъра на икономиката, енергетиката и туризма средства за подслон **- 5 обекта с 1064 легла.**

✓ **Места за настаняване:**

2007 г.	2008 г.	2009 г.
---------	---------	---------

Обекти:	820	103	160
Легла:	5605	3350	758

✓ **Заведения за хранене и развлечения**

2007 г.	2008 г.	2009 г.
---------	---------	---------

Обекти:	227	90	49
Места за сядане:	20730	6610	3886

Към тези обекти се добавят и категоризираните от министъра на икономиката, енергетиката и туризма заведения за хранене и **развлечения 15 обекта с 1518 места.** Същевременно броят на преминалите туристи и реализираните нощувки бележи ръст за периода 2005 – 2009 г. За 2009 г. в общината са регистрирани **25 457 български туристи**, които са реализирали **102 640 нощувки** и **18 289 чужденци с 135 936 нощувки.**

Към 21 март 2010 г. на територията на община Поморие са регистрирани **27 туроператорски фирми**, които имат регистрация и за туристически агенти, както и **12 туристически агенти** (справка в Националния Туристически Регистър).

През последните петнадесет години развитието на туризма в района, както и в страната, се диктува изключително от *частната инициатива и пазарния механизъм*. Опитите това развитие да бъде по-стратегически ориентирано чрез

разработването на Общински програми за развитие на туризма и работата на Консултативния съвет по туризма са първите крачки за изграждане на платформа за по-добра координация на отделните частни инициативи, избистряне на визията и мисията на сектора. Те са трудно, но добро начало.

**ОБЩА СУМА НА СЪБРАНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ ДАНЪК (КУРОРТНА ТАКСА) В
ОБЩИНА ПОМОРИЕ ЗА ПОСЛЕДНИТЕ 3 ГОДИНИ**

Туристическа такса

2009г. - 140 355 лв.

2010г. - 175 229 лв.

Туристически данък

2011г. - 178 553 лв.

Брой туристи:

за 2009г.

български туристи	25457
чуждестранни туристи	18289
Общо :	43746

за 2010г.

български туристи	29154
чуждестранни туристи	31856
Общо :	61010

за 2011г.

български туристи	23499
чуждестранни туристи	27034
Общо :	50533

Информация относно брой туристи и туристически такси през последните три години в Община Айтос:

Брой туристи/посетители за 2009 г.-1270 души

Брой туристи/посетители за 2010 г.-1380 души

Брой туристи/посетители за 2011 г.-1530 души

Дружество „Чудни скали” **Айтос** разполага и х. Здравец – с 40 места за нощувка. Два заслона за бивакуване сред природата: над с. Зетъво за 40 човека и над с. Зайчар за 20 човека.

Дружество „Чудни скали” Айтос разполага и с лиценз за развиване на туристическа дейност – планински водачи за Рила, Пирин, Родопите, Стара планина и инструктори по социален туризъм.

В непосредствена близост до Айтос се намира планинското селище Тополица. Разположено е на 12 км. западно от града, по южните склонове на Айтоския балкан. Включва две курортни местности – „Тополица” и „Бяла река”. Лесопарк „Тополица” се намира на 3 км. от село Тополица и на 15 км. от град Айтос, там са разположени много хижи за отдих. Местността „Бяла река” се намира на 7 км. от село Тополица там има изградени места за отдих и хижа. Село Тополица е гара на железопътна линия Бургас – София. До двете курортни местности има асфалтиран шосеен път. За запалените туристи има еко пътеки през гората, които водят до всички хижи и свързват курортните местности. Туристическо дружество в Айтос организира такива походи с различни дестинации.

На територията на община **Руен** има съществуващи 5 хижи: „Чудните скали” в с. Добромир, „Китка” в с. Шиварово, „Народен юмрук” в с. Топчийско, „Бяла река” до с. Зайчар и хижа в с. Дропла. Хижите са често посещавани въпреки незадоволителното си състояние и ограничената леглова база. Обща сума на събрания туристически данък (курортна такса) в общината за последните 3 години; стойност на данъка за 1 нощувка за 2009 – 68 лв, 2010 – 31 лв. Брой туристи/посетители в общината за - 2009г. – 94, 2010г. – 63, 2011 – 141 ; Общо: 298.

През района преминава международния пешеходен маршрут от Ком до Емине. Във връзка с него е изградена мрежа от бази за настаняване и подслон. В района са разположени следните обекти:

- **Туристическа спалня с. Козичино**

Намира се в с.Козичино. Състои се от четири едноетажни бунгала с капацитет 42 места. Бунгалата са със собствени санитарни възли и бани. Водоснабдени са и електрифицирани, отпленето е с печки на твърдо гориво.

Съседни туристически обекти: - х.Луда Камчия - 10.00ч. - х.Топчийско - 5.00ч. - нос Емине - 10.00ч. Пътеките са маркирани.

- **Хижа Луда Камчия**

Намира се в поречието на р.Луда Камчия, на 5 км северно от с. Дъскотна. Представлява масивна двуетажна сграда с капацитет 58 места с етажни санитарни възли и бани. Сградата е водоснабдена и електрифицирана, отоплението е с печки на твърдо гориво. Разполага с туристическа кухня и столова. Пътят до хижата е асфалтиран, има паркинг. Съседни туристически обекти: - х. Язовир Камчия - 8.00ч. -

тур.спалня - с. Козичино - 10.00ч. - х. Топчийско - 6.00ч. Пътеките са маркирани. Изходни места: 1. с.Дъскотна – 5 км по асфалтово шосе. 2. гара Дъскотна - 3.5 км по асфалтово шосе.

- **Хижа Топчийско**

Намира се на 1.5 км северно от с. Топчийско. Представява масивна сграда с 47 места с етажни санитарни възли и бани. Сградата е водоснабдена и електрифицирана, отоплението е с печки на ток и твърдо гориво. Разполага с туристическа кухня и столова. До хижата се достига по асфалтов път, има паркинг. Съседни туристически обекти: - х. Луда Камчия - 5.00 ч. - х. Чудните скали - 5.30 ч. - тур. спалня - с. Козичино - 5.00 ч. Изходно място: с. Топчийско - 1.5 км. по асфалтово шосе /0.30 ч. пеша по маркирана пътека/.

СПЕЦИФИЧНИ БАЗИ ЗА БАЛНЕОЛЕЧЕНИЕ И КАЛОЛЕЧЕНИЕ

Развитие на балнеоложкия туризъм на основата на съществуващите бази за балнеология на „Балнеохотел Поморие“ АД; Болница за долекуване, продължително лечение и рехабилитация "Св. Георги Победоносец" (БДПЛР) – Поморие; Център "Свети Георги", "Специализирани болници за рехабилитация – Национален комплекс“ ЕАД, филиал Поморие и др.

ЯЗОВИРИ ЗА РИБОЛОВ

Язовир Порой и язовир Камчия, построен през 1973 г. по поречието на р. Луда Камчия в Източна Стара планина.

ВИНАРСКИ ИЗБИ

На територията на туристическия район има изградени няколко винарски изби със собствени лозови масиви, които имат напълно завършен технологичен цикъл за производство на бели и червени вина и ракия от винена дестилация. В дегустационни зали могат да се дегустират отбрани вина и напитки

ПЛАЖНИ ЗАБАВЛЕНИЯ

И на трите плажа на Поморие могат да се намерят забавления като плажен волейбол, джетове, водни скутери, парапланери. Плажните ивици на гр. Ахелой предлагат добри условия за рекреация.

КРУИЗНИ РАЗХОДКИ

В Поморие има круизен кораб, както и малки корабчета за разходка, които пътуват из Бургаския и Поморийския залив и предлагат както живописна разходка за любителите на корабоплаването, така и пресъздаване на пиратски битки с участието на самите туристи.

СРЕДНИ СПЕЦИАЛИЗИРАНИ УЧИЛИЩА И ВИСШИ УЧИЛИЩА ОБУЧАВАЩИ КАДРИ ЗА ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНДУСТРИЯ

В близост до общините (основно в областния център Бургас) има 19 образователни организации – професионални гимназии и ЦПУ, които обучават кадри в туризма. В самия район се намира

- **ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ТУРИЗЪМ „АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ“ - ПОМОРИЕ**

Изучавани специалности: Професия “Хотелиер”, код 811070:

Специалност “Организация на хотелиерството”, код 8110701

Професия “Ресторантьор”, код 811060

Специалност “Кетеринг”, код 8110603

Професионално направление „Хотелиерство, Ресторантьорство и Кетъринг“

Специалност “Производство на кулинарни изделия и напитки”, код 8110701

- **Колеж по туризъм – Бургас** - подготвя висококвалифицирани средно-ръководни кадри, за да отговори на потребностите и динамиката на туристическата индустрия в страната. Специалности: “Организация и управление на туристическото обслужване”, “Организация и управление на хотела и ресторанта”; Квалификационна степен: “Професионален бакалавър” по туризъм с професионална квалификация “организатор”; Специалност “Организация гостиничного и ресторанного обслужвания” - обучение за чуждестранни граждани

СПИСЪК НА НПО, ТИЦ, ДР. ОРГАНИЗАЦИИ

- Асоциация на туроператори и турагенти – Поморие,
- Асоциация на хотелиери и ресторантьори – Поморие
- Туристическият информационен център на община Поморие (ТИЦ) се намира на ул. "Солна" №15. В него може да се получи туристическа информация за града и региона; предлагат се рекламни материали; информация за разписание на автобуси, влакове и самолети за страната и чужбина; разписание на автобусния транспорт в Община Поморие и региона; информация за предлагани туристически услуги на територията на Община Поморие, за балнеоцентровете, предлагащи услуга лечение и рехабилитация; изнесен пункт на МВР за адресна регистрация на български и чуждестранни граждани, пребиваващи на територията на Община Поморие.
- Туристическо дружество „Чудни скали“ гр. Айтос е създадено през месец март 1902 г. - Основните цели на дружеството са да подпомага развитието на социалния туризъм, да развива и насърчава видовете туризъм и туристически спортове: воден, коло, спортно катерене, ориентиране, спелеология, алпинизъм и еко туризъм.

3. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА КОНЦЕПЦИЯТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ ‘ПОМОРИЙСКИ ЗАЛИВ И ИЗТОЧНА СТАРА ПЛАНИНА’

3.1. ОБОСНОВКА ЗА ИЗБОРА НА ПАРТНЬОРСТВО:

Община Поморие в партньорство Община Айтос и Община Руен ще кандидатства с проектно предложение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Регионално развитие 2007–2013г.“, приоритетна ос 3 „Устойчиво развитие на туризма“, операция 3.2 „Развитие на регионалния

туристически продукт и маркетинг на дестинациите”, схема BG161PO001/3.2-02/2011 ”Подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт”.

Общините отговарят на изискванията да имат обща териториална граница с поне една от останалите общини в партньорство и да са със сходни характеристики и с възможности за формиране на общ регионален туристически продукт и маркетинг на дестинациите.

Партньорството на общините Поморие, Айтос и Руен е в пълно съответствие с конкретните цели на схемата:

- подкрепа за дестинации със значителен туристически потенциал, популяризиращи природното, културно и историческо наследство;
- икономическа диверсификация на съответната територия или регион и намаляване на териториалната концентрация на туризма;
- насърчаване на предлагането извън сезона, намаляване на сезонността и увеличаване на заетостта на легловата база;
- привличане на нови пазарни сегменти за специфичните регионални продукти и използване на потенциалното търсене на вътрешния пазар;
- използване на ефективни съвременни средства и техники за достигане до туристическите пазари.

Изпълнението на проектните дейности и използването на ефективни съвременни средства и техники за достигане до туристическите пазари ще допринесе за развитие на туризма в региона.

Очакваните резултати са:

- o нарастване на броя туристи в региона;
- o повишаване удовлетвореността на туристите в региона;
- o подобряване информираността както на туристите, така и на туроператорите.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ ЗА РАЗВИТИЕ

Концепцията за развитие на туризма в района се опира на анализа на силните и слабите му страни, на откриващите се възможности и очертаващи се заплахи, изобщо на онова, което може да се нарече *дадености към настоящия момент*. При разработката на настоящата Концепция за развитие на туризма в район Поморийски залив и Източна Стара планина бяха отчетени и взети под внимание:

- Закона за туризма;
- Стратегията за развитие на туризма на България 2006-2009;
- Общински планове за развитие на Поморие, Айтос и Руен 2007-2013 година;
- Общинските програми за развитие на туризма в община Поморие и Община Руен (2008 г. - 2011 г.);
- Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в България за периода 2008-2013 г.
- Стратегическия план за развитие на културен туризъм в България (2009 – 2020 г.)
- Програмните документи на различни организации, свързани с туризма.

Беше проучена наличната статистическа и друга емпирична информация, отнасяща се пряко (хотелска база, посетители, нощувки, брой и разпределение на заведенията за хранене и пр.) или косвено до туризма в район „Поморийски залив и Източна Стара планина” (състояние на пътища, паркинги, транспорт и пр.). Независимо, че тази информация е твърде оскъдна, тя бе полезна за сглобяване на общата картина на нещата и очертаване на възможните пътища за развитие.

Разбирането, че устойчивото регионално развитие е възможно при равностойно третиране на икономическите, социалните и екологичните аспекти на развитието при постигане на консенсус относно възможните посоки на развитие е в основата на разработването на Общинските планове за развитие.

Развитието като постигане на икономически растеж, осигуряване на възможности за здравословен и продължителен живот, пълноценен в духовно и културно отношение, в качествена околна среда има определящо значение за дефинирането на приоритетните направления и проектите за реализиране на приоритетите.

Концепцията е в съответствие с **Общинския План за Развитие на Община Поморие (2007 – 2013 г.)** - Стратегическа цел 1: Насърчаване на икономическото развитие на Община Поморие за подобряване благосъстоянието и повишаване на жизнения стандарт на нейните граждани. 2. Приоритет: Развитие на туризма и диверсификация на туристическите услуги, в които са включени следните мерки:

2.1. Мярка: Подкрепа за фирмите от туристическия сектор и свързаните с него бизнеси за повишаване на тяхната конкурентоспособност.

2.2. Мярка: Разнообразяване на туристическите услуги чрез насърчаване на нови инвестиции в МТБ и провеждане на активен маркетинг на общината.

2.3. Мярка: Обучение и повишаване на квалификацията на заетите в областта на туризма.”

Една от основните стратегически цели за развитието на Община Поморие е постигане на конкурентен и печеливш модел на развитие на туризъм. Приоритетните направления в развитието на община Поморие са свързани с разумно използване на природните и културни туристически ресурси и с развитието на модерна туристическа инфраструктура, предопределяща целогодишно използване на създадената материално-техническа база в гр. Поморие и гр. Ахелой, удължаването на летния курортен сезон, както и усвояването на териториите за целите на туризма във вътрешността на общината – с. Александрово, с. Медово, с. Бата, с. Просеник, с. Горица, с. Гълъбец, с. Козичено, гр. Каблешково.

- По-важните дейности, предвидени за осъществяване във връзка с горепосочената цел, са насочени към повишаване атрактивността на предлагания туристически продукт в община Поморие и удължаване на туристическия сезон, свързан с предлагането основно на морски рекреативен туризъм и балнеоложки калолечебен туризъм. На практика всички предвидени дейности ще подпомогнат туристическото развитие, защото са свързани с подобряването на местната среда (селищна и пътна мрежа, устойчиво стопанисване на териториите и др.), неотменна част от туристическия продукт на всяка дестинация.

В Общинския План за Развитие на Община Поморие (2007 – 2013 г.) очакванията за развитието на туризма в близките години са следните:

1. Увеличаване на капацитета на местата за настаняване (семейни хотели, частни квартири) – с 5000 легла.
2. Увеличаване на средствата за подслон (хотели и вилни селища) - с 8000-10000 легла.
3. Развитие на традиционния рекреативен туризъм.
4. Развитие на нови видове туризъм на базата на природни дадености и народни традиции – селски, еко- (Горица, Козичено, Гълъбец), винен-, калолечебен, културен, голф-, яхтен- и други.
5. Развитие на балнеоложкия туризъм на основатата на съществуващите бази по балнеология на „Балнеохотел Поморие” АД; Болница за долекуване, продължително лечение и рехабилитация "Св. Георги Победоносец" (БДПЛР) – Поморие; Център "Свети Георги", "Специализирани болници за рехабилитация – Национален комплекс“ ЕАД, филиал Поморие и др.

Концепцията е в съответствие с **ОПР на община Айтос 2007-2013**, Стратегическа цел 2. Постигане на устойчив икономически растеж. Приоритет 6 за икономическо развитието на Община Айтос е развитието на туризма чрез **мерки 6.3. Развитие на нови туристически продукти и маркетинг.**

Приоритет 1 “Създаване на конкурентноспособна общинска икономика “ в ОПР на Община Руен 2007-2013 , включва Цел 1.4. “Подкрепа за развитие на бизнеса и привличане на външни инвестиции”, мярка „Насърчаване на туристическите дейности” и мярка „Разработване и маркетинг на туристически продукти”.

В оценката на ОПР на община Руен е отчетено, че възможностите за икономическо развитие на Общината са свързани с отсъствието на замърсяване на околната среда и близостта на черноморското крайбрежие, което предоставя нов вид поминък за жителите на общината, за реализирането на проекти за популяризирането на района и предлагането на туристически продукти обхващащи екологичен, селски и ловен туризъм предназначени за масовия туристически поток

Концепцията е в пълно съответствие с изработените **Програми за развитие на туризма в Община Поморие (2008, 2009, 2010 – 2011)**. „Нашата цел е да подкрепим развитието на туризма - традиционно водещ за Община Поморие икономически отрасъл и фактор за икономически растеж, заетост и социално-икономическо сближаване. Ще работим за преодоляване на сезонните и териториалните диспропорции и оптимално и отговорно използване на туристическия потенциал и развитие на човешките ресурси, институционално структуриране и изграждане на партньорства.”

Общините Руен и Поморие са членове на Бургаска Регионална Туристическа Асоциация и активно участват в осъществяваните от нея проекти и дейности.

Най-активни дейности за маркетинг и реклама на туризма извършват:

- Общинските администрации в партньорство с туристически фирми и организации
- Туристическите фирми/агенции

Средствата, които се използват за маркетинг и реклама на туризма са:

- Печатни материали: брошури, постери, пътеводители, карти и др.
- Участие в национални туристически изложения – София, Бургас
- Участие в международни туристически изложения – Белград, Букурещ, Братислава, Москва, Будапеща
- Online електронни маркетингови материали, например Интернет.

3.2. КОНЦЕПЦИЯ ЗА ПРЕДЛАГАНИЯ РЕГИОНАЛЕН ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ:

Благоприятен е фактът, че туристическото предлагане в район „Поморийски залив и Източна Стара планина” не е идентично с това на съседните морски общини. То носи своята специфика, която се различава от това на общините Несебър, Бургас, Созопол, Приморско и Царево. Изключително благоприятното географско положение, разнообразният релеф, наличието на влажни зони, богатата флора и фауна, лечебна

кал, музейни комплекси, непознатата история и култура, уникалните фолклорни и културни прояви, обичаи, музика, танци, кухня и пр. са неповторимата страна на туристическия продукт на туристически район Поморийски залив и Източна Стара планина, която може да бъде допълнена с невероятната природа и биоразнообразие, които предлага Източна Стара планина.

3.3. МАРКЕТИНГОВО ПРОУЧВАНЕ И АНАЛИЗ НА ПОТЕНЦИАЛА И ТЪРСЕНЕТО НА ПРОДУКТА:

България като страна - член на Европейския съюз се утвърждава като „близка” и лесно достъпна туристическа дестинация, предлагаща усещане за стабилност, надеждност и предсказуемост. Този положителен имидж през последните години се превърна във важен фактор за избор на дестинацията от традиционни европейски пазари.

Богатият туристически потенциал на район „поморийски залив и Източна Стара планина”, основаващ се комбинацията от красива и разнообразна природа, природни феномени, отлични климатични условия, минерални извори, хилядолетно културно-историческо наследство, автентични занаяти и обичаи, развита туристическа инфраструктура, вкусна храна и отлични вина, гостоприемство и географска близост до основните емитиращи пазари са предпоставка за създаването на атрактивни туристически продукти , привличащи вниманието на различни целеви групи.

България утвърди имиджа си на дестинация, предлагаща високо качество на атрактивни цени, подходяща за семеен туризъм, индивидуални пътувания и за почивка на хората от третата възраст, предимно на море и планина. България е привлекателна дестинация за културен, спа/балнео, еко и селски туризъм.

През последните години международният туризъм в България отбелязва стабилна тенденция на повишение както на броя на чуждестранните туристи, избрали България като място за почивка, така и на приходите от международен туризъм в текущата сметка на платежния баланс.

През 2010 г. посещенията с цел туризъм, според определенията на Световната организация по туризъм са 6 047 013. Техният брой показва, че наблюдаваме ръст от

5,4 % спрямо 2009 г. като това е значително увеличение спрямо отчетения спад от 0.7% през 2009 г. Значително увеличение от 11, % има и при посещенията с цел екскурзия и почивка като са реализирани 4 227 519 посещения. Значително са намалели посещенията с цел бизнес, като за 2010 г. техният брой е 933 501 /спад от 13,2 %/. Транзитно през страната се преминали 2 327 021 чужденци, което е с 9 % повече от предходната година.

През 2010 г. страните от Европейския съюз продължават да са най-важният генериращ пазар за международен туризъм на България с относителен дял 75.4%, общ обем от 4 326 021 туристи и ръст от 2% спрямо предходната година.

Приходите от международен туризъм в текущата сметка на платежния баланс по данни на БНБ за 2010 г. възлизат на 2 747,2 млн. евро, което е с 2.5 % повече в сравнение с 2009 г. Разходите на българските граждани за пътувания в чужбина за 2010 г. са общо 931.2 млн. евро или с 26 % по-малко спрямо 2009 г.

Ролята на туризма като приоритетен сектор в българската икономика е видна от следните показатели:

- 10.5 % от БВП на България се формират от приходи от международен и вътрешен туризъм,
- над 170 000 души е директната заетост в туризма;
- общият брой на заетите в туризма и свързаните с туризма браншове – 474 000 души;
- 15,6% от българската икономиката са резултат от мултиплицирания ефект на туризма.

С цел формулиране на маркетинговите цели на туристически район „Поморийски залив и Източна Стара планина” се ползват няколко проучвания, осъществени в рамките на проекти, изпълнение от МИЕТ през 2010 – 2011 г. те очертават основните тенденции в туристическите пазари и търсене на туристически услуги.

Съгласно проучване по проект на МИЕТ по ОПРР са изведени следните характеристики на потребителите на туристически услуги в България:

- Посетителите от Източна Европа са с най-висок дял през всички сезони, с изключение на есента на 2009 г.;

- Туристите у нас (и български, и чуждестранни) са приблизително равномерно разпределени по пол. Най-голям е дялът на лицата в активна възраст (25-46 г.).

- Преобладаващата част от почиващите в България са работещи, т.е. хора с доходи. Дялът на хората на ръководни позиции сред чужденците е два пъти по-висок от този сред българите (съответно 24-28% срещу 13-16%). Сред българите, близо два пъти по-висок, в сравнение с чужденците, е дялът на безработните и пенсионерите. У нас почиват предимно чужденци с висше образование – два пъти повече от висшистите сред българите (52-57% срещу 30%).

- Различията в социалния, образователния и материалния статус на туристите са индикация, че в страната почиват две качествено различни групи от гледна точка на нагласата за почивката и начина на осъществяването ѝ. При българите пътуванията са евтини, предимно до собствени имоти или при роднини и приятели. Голяма част от тях пътуват, освен за да си починат, и за да свършат нещо. Чужденците в България са ваканционни туристи в истинския смисъл на думата (откъсват се от ежедневието и се съсредоточават върху почивката), техните посещения са по-скъпи, а пребиваването в чужда за тях страна изисква по-специфична подготовка и отношение към пътуванията изобщо.

Характеристики на пътуванията в България:

- Чужденците планират рано, а българите вземат решение в последния момент. Периодът за най-активно предлагане на летни туристически пакети за чужденци следва да бъде между февруари и април, а за българите – между май и юни.

- За организацията на почивката си българите използват предимно неформални източници на информация. За тях е сравнително слабо популярна практиката за съчетаване на източниците. Интернет е по-популярен като източник на информация за българите през по-слабо активните сезони – пролет и есен, както и зима. Усещането на българина, че познава страната „като петте си пръста“ е неблагоприятно за развитието на туристическия бизнес. Необходими са целенасочени усилия за популяризиране на по-специфични обекти в рамките на страната и за връщане на приключението в почивката в България.

- Чужденците използват повече на брой и по-разнообразни информационни източници за вземане на решение за туристически пътувания. Доминиращият източник за чужденците е туристическата агенция. Не трябва обаче да се подценяват и неформалните канали (близки и познати), както и значението на предишния опит. Чужденците, много по-често от българите, ползват интернет като източник на информация, и то през всички сезони. За тях това е един от най-подходящите комуникационни канали.

- При начина на организация на почивката, българските и чуждестранните туристи имат различна практика - българинът предпочита да направи всичко сам, а чуждестранният туристи обикновено използва посредник при уреждането на ваканцията си. Туроператорът се възприема и като гарант за осъществяването на почивка, според предварително обявените условия.

- Необходим е различен подход за достигането на двете целеви групи – докато на чуждестранните туристи успех ще донесе активното представяне на България на туристически изложения и масираното предлагане на дестинацията чрез посредници, за българите би била по-успешна комуникационна кампания, която да достига пряко до потенциалните туристи.

- Налице е нова трайна тенденция по отношение на организацията – „индивидуализирането” на почивките. Индивидуализацията е феномен, който, в дългосрочна перспектива, ще променя пазара. Това означава, че е необходимо туристическите агенции да променят подхода към потребителите, за да отговорят на променящите се модели на търсене на почивки изобщо. В по-далечна перспектива, ще бъде търсена възможността не само пътуването да се организира онлайн, но и да се „сглоби” самостоятелно – т.е. т.нар. „customized products”.

- Почивката на българите е по-кратка от тази на чужденците. Регистрирана е тенденция към намаляване на продължителността на престоя. Пред туристическия бизнес стои задачата да преосмисли предложенията си към туристите и да ги съобрази с нагласите към по-кратки почивки.

- Средният брой на пътуващите лица при българите е около 3 души. Делът на семейните почивки (партньор с деца и деца /над 15г./ с родители) варира между 21 и 29% като най висок е през летния сезон. При чужденците, средният брой на пътуващите лица е около 2. Делът на почивките с деца също е най-висок през летния и зимния сезон – между 16 и 20%.

- Българите осъществяват нощувките си предимно при приятели и роднини. За разлика от тях, чужденците предпочитат 3 и 4-звездни хотели. Тенденцията българите да почиват основно на места, в които нощувките не се заплащат, може да се превърне в сериозна заплаха за туристическите обекти. Необходима е допълнителна комуникация за връщане на летовниците в хотелите чрез изгодни и интересни предложения. Българите нямат практика да закупуват предварително пакет. Делът на организиралите почивката си чрез посредник варира между 9 и 11 на сто за всички сезони. Чужденците използват пет пъти по-често от българите възможността да предплащат пакет. Делът на ползващите пакетна услуга е най-висок през лятото – достига до 58 на сто, и сравнително по-нисък през останалите сезони – между 47 и 48%.

- Разходите на българи и чужденци за ваканция са пропорционални на доходите на домакинствата. Средствата, отделяни за лятна почивка от туристите са приблизително 26-28% от средния месечен доход на домакинството, а тези през останалите сезони – около 13-18 на сто. Среднодневният разход на един български турист е сходен през всички сезони и варира между 19 и 24 евро, а този на един чуждестранен посетител е между 71 и 88 евро.

- Българският турист е пасивен, няма осъзната необходимост от разнообразие (дял на комбиниралите практикуване на повече от един вид туризъм - между 18 и 25%). Чужденците са по-активни – те комбинират преживяванията и извличат максимума от всяка почивка (делът на съчеталите два и повече вида туризъм варира от 45-48% през есента и пролетта, 55-58 на сто през лятото, до 66% през зимата).

- През активните сезони и при двете групи е налице съчетание от типа „масов със специализиран туризъм“, а през неактивните – комбинация от два специализирани вида туризъм. Най-често срещаното съчетание, и вероятно – съчетанието с най-голям потенциал, е това между културен и друг вид туризъм.

- Типичните съчетания между четирите специализирани вида туризъм са: **културен туризъм** – с кулинарен, планински и морски туризъм; **СПА/ балнео туризъм** – с морски, с туризъм с цел лечение и кулинарен туризъм; **еко туризъм** – с планински, кулинарен и културен туризъм; и **селски туризъм** – с кулинарен, планински и винен.

- Необходима е активна комуникация с аудиторията по отношение на специализираните видове туризъм. От една страна, за да се провокира

разнообразяването на почивката и ползване на комбинирани туристически продукти, а от друга, конкретно по отношение на специализираните видове туризъм – за подобряване на разпознаваемостта на понятията.

- Черноморският туристически район привлича най-голям дял чуждестранни и български туристи. Ако се изключи Черноморието, може да се твърди, че почивките на чужденците са съсредоточени предимно в Южна България.

Непопулярни за тази група остават районите Дунавски, Стари български столици и Стара планина, което е учудващо предвид наличието на интересни природни и културно-исторически обекти. Необходимо да се направи опит за преразпределяне на туристопотоците и към северната част на страната чрез предлагане на специализирани туристически пакети и промотиране на забележителности, разположени там, с цел повишаване на приходите в тези райони и реинвестиции в поддръжка и подобряване на състоянието на туристическите обекти.

Мотиви за избор на България като дестинация за почивка:

- И за чуждестранните, и за българските туристи, решението за почивка е ценово ориентирано. Тенденцията е устойчива във времето.

- Рекламните форми оказват влияние върху вземането на решение за почивка, особено при по-непопулярните видове туризъм като еко и селски. Необходимо за тези видове туризъм да бъдат разработени специализирани рекламно-информационни материали, които да удовлетворят нуждата на туристите от допълнителна специализирана информация.

По отношение на специализираните видове туризъм, основните фактори, които предопределят избора на дестинация са сходни за четирите изследвани вида: атрактивната природа, усещането за уникалност и специално изживяване, наличието на здравни услуги, достъпността на обекта и възможността за ползване на допълнителни туристически услуги.

Удовлетвореност от престоя и лоялност към дестинацията:

- Удовлетвореността на почивалите у нас е висока и устойчива през сезоните. Туристите нямат забележки по отношение на преобладаващата част от оценяваните

елементи на почивката. Страната успява да отговори на повечето очаквания и, вследствие на това, да генерира нагласи за повторни посещения.

- Причините за високата удовлетвореност на българските туристи са свързани най-вече с особеностите на околната среда – красива природа и чист въздух, спокойствие и тишина, природни забележителности. Аспектът, зависещ от действията на туристическия бизнес, от който българските туристи са удовлетворени в най-голяма степен и е устойчив през сезоните, е качеството на обслужването.

- При чуждестранните посетители, факторите, които водят до най-висока удовлетвореност са природните дадености (включително добрите плажове), отношенията с местното население, настаняването, местната кухня, културно-историческите забележителности, а през зимата и ски пистите.

- Най-важните за удовлетвореността от почивката показатели са чистотата, настаняването, обслужването в местата за настаняване, отношението от страна на местното население - характеристики, чието подобряване би довело до ръст в оценките за страната като туристическа дестинация.

- Източник на неудовлетвореност са инфраструктурата и пътищата, високите цени, лошото обслужване и лошото отношение, мръсотията, достъпността за хора с увреждания, а през зимата към тях се добавят и лошите условия за ски и спорт на закрито.

- Данните от проучванията – и количествените, и качествено, не дават основание да се твърди, че съществува определена, хомогенна, неудовлетворена от престоя си в България, група.

- Туристите изграждат лоялност и емоционална привързаност към страната, дори при първата ваканция у нас.

- Причините, които биха стимулирали българските туристи отново да почиват в страната са ниските цени и изгодните предложения. Мотивите на чужденците биха били ниските цени, природните дадености, любезността на местното население.

- Разнообразяването на престоя на посетителите също би неутрализирано част от негативните нагласи и би увеличило вероятността за повторно посещение в страната.

Имидж на България. Пазарни бариери:

- България има позитивен имидж и сред българските, и сред чуждестранните туристи. Все още обаче липсва единен и непротиворечив образ на страната, чрез който тя категорично да се разграничи от конкурентните туристически дестинации.

- Сред почивалите у нас, страната се възприема като спокойна дестинация, с красива природа, добра кухня, с добри условия за СПА/ балнео и алтернативен туризъм изобщо, добри места за настаняване. Летните туристи я възприемат и като дестинация, която предлага добри условия за морски туризъм. Сред чуждестранните туристи България има имидж на евтина дестинация. Този атрибут е нейна отличителна характеристика в сравнение с конкурентите. Единствената друга държава, която отговаря на подобно описание е Турция.

- Както сред зимните, така и сред летните туристи (и българи, и чужденци) дестинацията „България“ има формирани ключови силни страни, т.е. характеристики, върху които да бъде изграждан имиджът ѝ и върху които да се основава предлагането на туристически продукти и услуги. Неоползотворен потенциал за подобряване на имиджа на страната е налице по отношение на алтернативните видове туризъм, в случай, че представянето по тези характеристики бъде подобро.

- Спокойствието, красивата природа и добрата кухня са базовите характеристики, по които България не трябва да допуска слабо представяне, за да остане предпочитана дестинация за активните сезони. С потенциал по отношение на предпочитанията към страната са и възможностите за практикуване на СПА/балнео и алтернативен туризъм изобщо.

- Страната успява да отговори на очакванията на туристите и да създаде емоционална връзка с тях, което е предпоставка за успех в налагането на бранда „България“.

- Основната физическа бариера, която според чуждестранните туристи съществува пред България като туристическа дестинация, е липсата на добра инфраструктура. Това е бариера, която страната споделя с Турция и Гърция.

- Необходимо да се положат усилия бариерите пред останалите държави да се превърнат в предимства на България – като член на ЕС пътуването към нея е

свободно, екзотична и интересна е с обичаите и традициите си, настаняването е евтино, а цените на продуктите и услугите – под и около средните за Европа.

Въпреки различията между десетте пазара, те могат да бъдат групирани в два вида:

- Западноевропейските пазари (Великобритания, Германия и Швеция), които обикновено имат висока покупателна способност, висок интензитет на задгранични пътувания и високи разходи в чужбина. Също така, общо и за трите пазара е високият им афинитет към почивки на море на слънчев и топъл климат - нещо, което не може да се намери в тези страни. Друга обща черта е, че България до сега имаше малък пазарен дял на тези три пазара, но и трите пазари имат потенциал за интерес, който значително надвишава настоящия обем на пътуванията.

- Втората група се формира от източноевропейски, респективно съседни пазари (Чехия, Русия, Украйна, Сърбия, Румъния, Гърция и Турция). Тези пазари показват значително по-слаби показатели по отношение на икономическите условия, както и общото поведение при задгранични пътувания в сравнение със западноевропейските пазари. Също така, за разлика от западноевропейските пазари, където по-голямата част от населението може действително да си позволи задгранични пътувания или пътувания до България, само една малка част от населението на източноевропейските или съседните пазари може да си позволи пътуване в чужбина (поради по-ниската покупателна способност). Все пак България също има голям потенциал за интерес на всички тези пазари, надхвърлящ (в някои страни дори многократно) настоящия обем на пътуванията. Друго общо предимство на тези пазари е и че те имат определена "близост" с България, което означава или географската близост като съседна държава (което обикновено повишава пътуванията), или близост и познатост, базирани на сходните култура, история и език.

Имидж и мотиви за пътуване до България:

- Във всички пазари два аспекта особено ясно определят имиджът на България: "добри и изгодни цени, съответно евтина туристическа дестинация" и "туристическа дестинация за почивки на море" (последното обаче не важи за Гърция и Турция). Тези два аспекта доминират в имиджа на България сред потребителите, както и сред туроператорите и журналистите, пишещи за туризъм. "Добри цени", както и "море,

плажове, слънце" са също основни мотиви за потребителите във всички изследвани пазари, за да предприемат почивка в България, (с изключение на Гърция и Турция).

- Други важни положителни аспекти на имиджа на България (но не на всички изследвани пазари) са свързани с "гостоприемството и приятелски настроените хора" и "доброто предлагане на почивки със зимен спорт и каране ски", а в съседните и източноевропейски страни важни аспекти на имиджа са "близостта, съответно лесната достъпност" и "сходният манталитет и език, съответно липсата на езикови бариери".

- Въпреки това, имиджът на България е негативно повлиян от асоциации като страна от бившия източен блок или бивша комунистическа страна", което означава по-нисък стандарт и качество, по-стари хотели, по-слабо развита страна, престъпност и липса на безопасност. Аспектът "страна от бившия източен блок или бивша комунистическа страна" и "безопасност и престъпност" също бяха споменати и като причини да не се предприеме пътуване до България.

- Допълнителна слаба страна на всичките десет пазара е, че като цяло черноморските дестинации (следователно и България) имат недостатъци на имиджа и липса на престиж в сравнение със средиземноморските дестинации.

- Друг проблем е, че понякога потребителите нямат информация за България като туристическа дестинация, респективно за това, което България предлага.

- Погледнато като цяло, има сравнително високо съответствие между отговорите на потребителите, туроператорите и журналистите, които пишат за туризъм, по отношение на имиджа на България. Обобщението на положителните и отрицателните имиджови асоциации в цялостен имидж на България на десетте пазара разкрива, че на всички източноевропейски пазари, както и в Турция, България има предимно положителен имидж, докато на западноевропейските пазари, съответно в съседна Гърция, имиджът на България се характеризира както от положителни, така и от отрицателни аспекти. И все пак, на нито един от десетте изследвани пазари България няма изцяло отрицателен имидж сред потребителите, туроператорите или журналистите, които пишат за туризъм.

Потенциал за бъдещ интерес към България:

- Във всички десет изследвани пазари България има потенциал за интерес, който надвишава настоящия обем на пътувания. Въпреки това, на повечето от тези

пазари мнозинството от хората от потенциала за интерес към България все още не са взели окончателно решение да посетят България. Следователно е необходим много активен маркетинг, насочен към мотивиране на потенциала за интерес действително да предприеме пътуване до България и по този начин да се реализират перспективите за растеж, които България има на всички пазари.

- Подобно на миналото, бъдещият интерес на всички пазари също е фокусиран върху почивките на Черно море (с изключение на Гърция и Турция). Въпреки това, има и интерес към почивки на море в комбинация с обиколки ориентирани към разглеждане на културни и природни забележителности, обиколки за културен туризъм и разглеждане на природни забележителности, както и почивки със зимен спорт (най-вече на пазарите Гърция, Турция, Румъния и Сърбия). Други видове почивки като градски почивки, спа, балнео и уелнес почивки, летни почивки в планината или почивки със забавления също имат потенциал за интерес, но само на отделни пазари.

Конкурентоспособност на България:

- България има конкурентно предлагане на почивки на море на всички изследвани пазари с изключение на Гърция и Турция (където собственото предлагане на почивки на море се счита за много по-привлекателно).

- Освен това, България има и конкурентно предлагане на почивки със зимен спорт, най-вече от гледна точка на съседните пазари Гърция, Турция, Румъния и Сърбия. За разлика от тях, на другите изследвани пазари предлагането на България на почивки със зимен спорт е по-малко конкурентно, защото други известни ски райони (алпийските страни или също така и съответната страна) са по-близо и се смятат за по-привлекателни.

- Предлагането на България на културен туризъм и разглеждане на забележителности е оценено като по-малко конкурентно в сравнение с други европейски страни (преди всичко от немските, гръцките, турските и румънските граждани) или най-много като средно конкурентно.

- Освен това, на всички изследвани пазари предлагането на България на летни почивки в планината и почивки с походи, голф почивки и селски или еко туризъм се оценява като по-малко конкурентно в сравнение с тези, предлагани в други страни (отчасти и в сравнение със собственото предлагане на страната). Същото важи и за

предлагането за спа, балнео и уелнес почивки, което също е оценено като по-малко конкурентно на почти всички пазари (с изключение на Гърция и Украйна).

Когато се обобщят всички десет изследвани пазара се разкрива, че България има важни силни страни, като имиджа на изгодна ваканционна дестинация или нейното конкурентно предлагане на почивки на море и почивки със зимен спорт, но има също и слаби страни, като например недостатъците на имиджа, които България има на всички десет пазара, както и слабото медийно присъствие и дистрибуция.

Също така с оглед на външните фактори, има и възможности, но има също и заплахи. Основните заплахи за България във връзка с това са преди всичко високата чувствителност към цената, която съществува на всички десет пазара, силната конкуренция от страна на средиземноморските страни (преди всичко от Турция) и световният свръх-капацитет в сектора на настаняването, което допълнително засилва ценовата конкуренция. Продължаващата международна финансова криза също все още представлява заплаха за България.

Въпреки това, България също има и големи възможности на десетте пазара, например като цяло високият интерес към почивките на море в слънчев и топъл климат, както и големия потенциал за интерес към България, предлагащ перспективи за растеж, а също и над средното увеличение на покупателната способност в източноевропейските страни (в съчетание с увеличаване на обема на задграничните пътувания), както и близостта и познатостта на България по отношение на източноевропейските и съседните страни предлагат допълнителни възможности за България.

Съпоставянето на силните и слабите страни, както и на възможностите и заплахите позволява да се направи следното заключение: България има важни силни страни, но има и слаби страни, които противодействат на тези силни страни - все пак повечето от тези слаби страни могат да бъдат преодоляни чрез прилагане на подходящи мерки за комуникация и дистрибуция. Така например премахването на "недостатъците на имиджа", считани за една от слабите страни, автоматично ще намали заплахата от "силна конкуренция от страна на средиземноморските страни". По същия начин, укрепването на имиджа на България като "ваканционна

дестинация с най-добри цени" ще противодейства на заплахата "висока чувствителност към цената", която съществува на всички генериращи пазари.

SWOT – анализ на българския туристически продукт

Силни страни

- Многообразие на природни и антропогенни ресурси, съсредоточени на сравнително малка територия, което предполага добра степен на достъпност и възможности за развитие;
- Красива и чиста околна среда;
- Мек климат и умерени температури;
- Богато и международно-признато културно-историческо наследство и съхранени традиции;
- Географска близост до основните целеви пазари на България;
- Гостоприемно отношение към чужденците;
- Обновена настанителна база;
- Имидж на сравнително безопасна дестинация;
- Атрактивна кухня и качествени вина;

Слаби страни

- Липса на ясно разпознаваем имидж на България като туристическа дестинация;
- Силна териториална диспропорция и зависимост на продукта от морския туризъм;
- Недостатъчно развита инфраструктура във вътрешността на страната (летища, пътища, обществен транспорт);
- Липса на туристически представителства на основни целеви пазари за България;
- Недостатъчно опитен и обучен персонал;
- Недостатъчно планиране на използването на територията в туристическите региони (т.е. прекомерно застрояване, строителство през туристическия сезон и др.);
- Начален стадий на развитие на публично-частни партньорство (PPP);

- Недостатъчно развитие на информационните технологии – интернет информация за България;
- Начален стадий на модернизиране и реконструкция на преобладаващата част от съществуващите музеи, галерии, атракции и др., свързани с представянето на българското културно-историческо наследство;
- Относително пренебрегване на вътрешния пазар

Възможности

- Наличие на богат туристически потенциал за разнообразяване на предлагането и преодоляване на сезонността;
- Възможности за разнообразяване на предлаганите туристически продукти;
- Развитие на специализирани видове туризъм както по отделно така и в комбинация;
- Възможности за увеличаване на предлаганите допълнителни туристически услуги;
- Неизползвани възможности за вътрешен туризъм и туризъм от съседните страни за уикенд-почивки;
- Подобряване на квалификацията и уменията на персонала в туризма;
- Акцент върху повтарящите се форми на туризъм (напр. спа, ски и др.) и съчетанието им;
- Изграждане на ефективна връзка между ранно планиране, търсене и предлагане на туристическия продукт чрез развитие на ефективни комуникационни електронни канали;
- Възможности за привличане на чуждестранни инвестиции в туризма;
- Преодоляване на регионалните диспропорции и развитие на туризма по цялата територия на страната;

Опасности

- Икономическа и финансова криза, довела до стагнация и рецесия на основни емитиращи пазари;
- Повишаване на цената на предлаганите туристически услуги, което да доведе до загуба на едно от най-силните конкурентни предимства на България, а именно доброто съотношение цена – качество;

- Въздействие на кампании, насочени към масовия туризъм, от страна на конкурентни дестинации;
- Неуспешно постигане на задълбоченост на рекламните дейности поради недостатъчно финансиране;
- Отрицателно влияние на форсмажорни обстоятелства като природни бедствия, болести и терористични атаки;
- Влошени параметри на околната среда;
- Липса на адекватни устройствени планове и райониране в туристическите региони.

3.4. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ- МАРКЕТИНГОВИ ЦЕЛИ ЗА 2012 ГОДИНА

- Нарастване на нетните приходи от международен туризъм в България;
- Привличане на по-платежоспособни туристи в България в съответствие с променената категорийна структура на хотелската база и разнообразяване на туристическото предлагане;
- Нарастване на посещенията в България с цел туризъм в неактивния сезон
- Разширяване позициите на България на целевите пазари чрез диверсификация на предлагания продукт /комбинирани пътувания и специализиран туризъм/
- Разнообразяване на предлаганите продукти с цел целогодишно използване на туристическия потенциал на страната;
- Увеличаване дела на вътрешния пазар
- Насърчаване развитието на устойчиви форми на туризъм.

Продуктово предлагане и потенциал за развитие

Значителните инвестиции през последните години в модерна настанителна база превърнаха България в дестинация, предлагаща модерни курорти, атракции и съпътстващи услуги на високо ниво. Основно нарасналият брой на чуждестранни туристи в България се характеризира с висока териториална, сезонна и продуктова концентрация, като 70% от дейностите са концентрирани на по-малко от 5% от територията на страната и в сезони Зима и Лято. Летният морски и зимният ски туризъм формират основната част от предлагането на българския туристически

продукт и до голяма степен оформят облика на дестинация България сред основните целеви групи – потребители на масов тип туристически услуги.

По данни от проучване на чуждестранните посетители в България, осъществено през април – юли 2010 г. за специализирани форми на туризъм по Оперативна програма „Регионално развитие” предлаганата туристическа услуга в страната е висококачествена и се оценява много добре от потребителите. Показателят „удовлетвореност” е устойчив във времето. Чуждестранните туристи са лоялни към дестинацията и биха я препоръчали като място за специализирани видове туризъм.

Проблемна област остават пътищата и трафикът. Информацията за България като дестинация за специализирани видове туризъм според туристите е недостатъчна.

Фактори, определящи избора на дестинация по важност:

- Природа
- Уникалност и усещане за специално изживяване
- Достъпност на обектите
- Здравни услуги наблизо
- Допълнителни туристически услуги

Все още не се усвоява сериозна част от потенциала на природните и културни ресурси, с които България разполага. Те са предпоставка за развитието на практически по-голямата част от специализираните видове туризъм, които биха оказали съществено влияние върху промяна на съществуващия в момента имидж на България на „дестинация за масов туризъм”, както и биха спомогнали за разрушаване на строгата териториална, сезонна и продуктова концентрация в потреблението извън активните летен и зимен сезон. Част от тези възможности предоставят културно-познавателните турове, спа- и балнеолечебен туризъм, селски и еко-туризъм, наблюдението на птици и диви животни, голф-, винен- и гурме-туризъм, религиозен туризъм, круизните пътувания по р. Дунав, бизнес туризъм и др. България е привлекателно направление и предлага висококачествена услуга, която предполага целенасочена активна комуникация която да акцентира върху

настоящите предимства на България с цел запазване на лоялността на високо ниво от една страна и неутрализиране на негативите от друга.

Според направените проучвания на чуждестранните посетители в България през април – юли 2010 г. за специализирани форми на туризъм по Оперативна програма „Регионално развитие”, операция 3.3. туроператорите остават основния източник на информация за почивката в България. Средният брой източници е два като най-активни в търсенето на информация са еко туристите, с най-ниска активност са практикувалите СПА туризъм.

Изводи и препоръки, изведени след проучванията:

- При предлагането на специализираните видове туризъм е добре да се постави акцент върху приключението;
- Важно е да се подчертае уникалността в различните й форми – природа, специално изживяване, допълнителни услуги;
- „Приключенски” елемент може да бъде културният туризъм. Това би подобрило привлекателността на българската туристическа услуга и би увеличило среднодневните разходи на туристите в страната;
- Морският туризъм остава най-предпочитан дори сред практикувалите специализирани видове туризъм. Той може да бъде използван като „двигател” в популяризацията на останалите видове туризъм.

Според извършените проучвания на десет генериращи пазари в периода януари – юни 2010 г. по Оперативна програма „Регионално развитие”, операция 3.3. в Германия, Великобритания, Русия, Швеция, Чехия, Украйна, Турция, Гърция, Румъния и Сърбия, във всичките десет пазара България има потенциал за интерес, който надвишава сегашния обем на пътувания.

Във всички изследвани пазари:

- Цената е много важна и ключова причина при избора на България;

- Ако България увеличи цените има много голям риск вместо нея да бъде избрана страна от Средиземноморието.

Пазари

1/ Германия

Предлагани продукти и сегменти: ваканция на море, семеен туризъм; зимен ски туризъм; двоен център море-планина; балнеолечебен туризъм, културно-познавателни обиколки, ловен туризъм

Продукти с потенциал за развитие: Индивидуални почивки с каравани; балнео- и спа туризъм; еко туризъм, бизнес туризъм, винен и гурме-туризъм

2/ Русия и страните от ОНД

Предлагани продукти и сегменти: ваканция на море; семеен туризъм; детски отдих; двоен център море-планина; зимен ски туризъм; балнеолечебен и спа туризъм; културно-познавателен туризъм

Продукти с потенциал за развитие: Поклоннически турове; медицински туризъм;

3/ Великобритания

Предлагани продукти и сегменти: - ваканция на море, зимен туризъм, обиколни пътувания, сити брейкс, еко и приключенски туризъм, пътувания по специални интереси, двоен център море-планина

Продукти с потенциал за развитие: голф туризъм, бизнес туризъм, селски туризъм

4/ Скандинавия

Предлагани продукти и сегменти: ваканция на море, обиколни културно-познавателни пътувания, еко туризъм /пешеходен, велотуризм, конен, hiking/, двоен център, балнеолечебен и спа туризъм

Продукти с потенциал за развитие: ски туризъм, приключенски туризъм, голф туризъм, винарски турове и гурме-туризъм

5/ Бенелюкс

Предлагани продукти и сегменти: ваканция на море, културно-познавателен туризъм; семеен туризъм; двоен център,

Продукти с потенциал за развитие: ски туризъм, сити-брейкс, селски и екотуризм, индивидуални почивки с каравани, винарски турове и гурме-туризъм

6/Франция

Предлагани продукти и сегменти: ваканция на море; балнеолечебни програми, тематични обиколки /манастири и градове – музеи/, trekking, hiking

Продукти с потенциал за развитие: зимен туризъм, еко- и селски туризъм, city breaks, бизнес туризъм, винарски турове и гурме-туризъм

7/ Централна Европа

Предлагани продукти и сегменти: Ваканция на море, зимен туризъм; детски отдих

Продукти с потенциал за развитие: културно-познавателни турове, екотуризм

8/Балкански страни

Предлагани продукти и сегменти: ваканция на море, зимен туризъм; културно-познавателни турове, балнео- и спа туризъм

Продукти с потенциал за развитие: сити-брейкс, посещения на фестивали, концерти и т.н.

9/Далечен Изток

Предлагани продукти и сегменти: културно-познавателни турове, еко-турове, бизнес туризъм (Китай)

Продукти с потенциал за развитие: градски туризъм, бизнес туризъм (Япония)

10/Близък и Среден Изток

Предлагани продукти и сегменти: морска ваканция, спа- и балнеотуризм, хоби туризм

Продукти с потенциал за развитие: еко- и селски туризм

4. ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДЕНИЯ НА КОНЦЕПЦИЯТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ

4.1. АНАЛИЗ НА ПОТЕНЦИАЛА НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПРОДУКТ В РАЙОНА

Туристически район „Поморийски залив и Източна Стара планина” разполага с богати и разнообразни туристически ресурси – природни и антропогенни. Сред целевите групи и партньорите в бранша община Поморие утвърди имиджа си не само на морски, но и на *балнеологичен* туристически център. Поморие бе обявен за столица на балнеотуризма в България още през 2008 година. Град Ахелой е с имидж на дестинация, предлагаща морски рекреативен туризм с ниско и средно качество на оптимални, атрактивни и изгодни цени, подходяща за семеен туризм, индивидуални пътувания и за почивка на хората от третата възраст, предимно на море. Община Поморие все още не е достатъчно популярен туристически обект за културни програми в региона и страната. Независимо че туристи от Черноморското крайбрежие включват в своите програми посещение на манастира «Свети Георги», Музея на солта, както и Винарска изба – Поморие, тези обекти имат огромен потенциал за развитие. Отчита се, че на международния туристически пазар е ниско равнището на информираност за Община Поморие.

Туристическият потенциал на района се оценява като много добър и най-разнообразен в сравнение с този на останалите черноморски общини. Като най-важните фактори за развитието на туризма са разнообразен релеф – морско крайбрежие, Стара планина, равнина, езера, чистата околна среда, минералните извори и лечебната кал – поморийска луга, единствения действащ манастир по Южното черноморско крайбрежие, историческите запазени атракции /ресурси, гостоприемството (вкл. места за настаняване, храна, услуги), стойността на продуктите и услугите в туризма. Необходимо е подобряване на инфраструктурата и обществените услуги (комуникации, канализация, чистота), актуализация и поставяне на нови обозначителни/пътеуказателни табели, разработване на нови

или допълнителни туристически продукти и пакети, опазване и популяризиране на естествените и защитени райони и опазване и популяризиране на местната култура/наследство.

Посетителите в района се включват главно в следните **туристически дейности**:

- 1) Морски (летен) туризъм
- 2) Балнео/калолечение
- 3) Дегустация на вина
- 4) Участие в културни събития - Яворови дни, Фестивал на църковната песен, Мажоретен фестивал, Дни на виното и др.
- 5) Участие в религиозни празненства

Добър потенциал за развитие в бъдеще имат:

- 1) Морски (летен) туризъм
- 2) Балнео/калолечение
- 3) Фолклорен и етноложки туризъм
- 4) Дегустация на вина (винен туризъм)
- 5) Посещения на църкви / манастири
- 6) Еко туризъм
- 7) Конгресен и инсентив туризъм, делови прояви, панаири и изложения

Продуктите посочени по-горе са в пълно съответствие с националните приоритети в развитието на туризма. През 2020 г. у нас ще идват 10 млн. туристи, ако се запази устойчивият ръст от 5% ръст на чуждестранните гости в страната ни през идните години. Приходите в сектора обаче ще нарастват много по-бавно, в рамките между 1 и 3 на сто, като причините са комплексни: ефектът от кризата, преструктурирането в бранша, свръхпредлагането както по отношение на хотелиерската база, така и в ресторантьорския бранш, неравномерното разпределение на базата за настаняване из страната и бавното навлизане на допълнителни занимания за туристите, които биха могли да удължат престоя им.

След проведените рекламни и маркетингови кампании на ключовите за страната ни пазари Германия, Русия и Великобритания става ясно, че сме разпознаваеми като морска дестинация, но целта на икономическото ведомство е първо да бъдем разпознаваеми като дестинация, а в рамките на идните три години да навлезем с туристически продукти, които обхващат и останалите сезони.

Очакваният ефект от кампанията в Лондон например е двоен ръст в броя на британските туристи до 2020 г. - от 285 на 500 хиляди души годишно.

България трябва да развива по-активно етно туризма, в който се включват традиционни за страната ни преживявания: етнография, национална кухня, винен туризъм, празници и фестивали.

Основните **географски райони**, от които идват туристи към момента са: от ЕС, Русия, Балкански полуостров, големите градове в България, от съседни райони. Еднодневни и двудневни посещения целогодишно осъществяват жителите на съседните общини – Бургас и Несебър. **Посетителите** са предимно от България, Словакия, Сърбия, Русия, Македония, Великобритания.

Най-активни **дейности за маркетинг и реклама на туризма** в района извършват:

- Общинска администрация в партньорство с туристически фирми и организации
- Туристическите фирми/агенции
- Професионалните туристически асоциации
- Регионална туристическа организация

Средствата, които се използват **за маркетинг и реклама на туризма** са:

- Печатни материали: брошури, постери, пътеводители, карти и др.
- Участие в национални туристически изложения – София, Бургас
- Участие в международни туристически изложения – Белград, Букурещ, Братислава, Москва, Будапеща
- Online електронни маркетингови материали, например Интернет.

Туризмът е **структуроопределящ** отрасъл за община Поморие, но с потенциални възможности за комплексен и уникален туристически продукт за целия район, вкл. Източна Стара планина. Открояват се няколко нови тенденции. Едната е промяната на профила на туристите. Вече около една трета са младежите, които търсят забавления. Останалите посетители продължават да са представители на различните възрастови групи и семейни туристи. Те търсят най-вече продукта all inclusive, който вече е масово предлаган продукт в хотелите. По информация на туроператорите над 80 на сто от хотелите с четири звезди и поне половината с 3 звезди вече са на тази схема. Преди две-три години броят им беше значително по-малък.

Следващ тренд – забелязват се повече отстъпки за ранни записвания с цел да се намалят офертите в последния момент (Last Minute). Също така и удължаване на срока за ранните записвания. Обикновено при ранните резервации хотелиерите дават до 20% отстъпка от договорената цена с туроператора, а срокът е до края на април. Тази година голяма част от хотелите са давали отстъпки и до 30%, и то през май. Какво означава това за хотелиера - по-ниска печалба, но по-голям шанс рано да продаде базата си. До 2009 година хотелите не използваха ранните отстъпки заради очакванията да продадат леглата във високия сезон и срещу по-висока печалба. От гледна точка на клиента той може да попадне на по-атрактивна цена при оферта "в последния момент". Но в този случай той не може да избира свободно между хотели и стаи, защото трябва да се съобрази с непродадените места. Затова, ако има достатъчно стимули (атрактивни ранни оферти), туристът би запазил почивката си по-отрано.

Тенденция номер три - движения по пазарите. Най-многобройните туристи продължават да бъдат от: Германия, Великобритания, скандинавските страни, Русия, Румъния (виж таблицата). Първите три, с някои леки промени, остават константни. На руския пазар хотелиерите отчитат увеличение. Румънците стават все по-важни. В някои курорти броят им расте, в други резервациите са по-малко от предходното лято. Те идват с коли и затова не може да се проследи точното движение на пазара. Видимо обаче е, че все повече румънци пътуват вече и към южните курорти. Тази година има и новини сред пазарите. Едната идва от Израел.

Вследствие на конфликта между еврейската държава и Турция някои курорти там загубиха клиентелата си за сметка на българските.

Другата тенденция е завръщането на Полша на туристическия пазар. За 2012 година се очаква броят на тези туристи да расте. Вече има запазени повече чартъри спрямо сега. Дори има очаквания, ако полските туристи се запазят, а британските - продължават да намаляват, **полският пазар да измести след време английския по значение**. И все пак въпреки очаквания спад на приходите нагласата към сезона е положителна. Можеше да бъде доста по-зле, като се има предвид кризата, свръхпредлагането на легла и пропуските в качеството на храна и обслужване.

Промените в климата, генетично модифицираните организми и здравословният начин на живот са явления, които на пръв поглед нямат много общо с туристическата индустрия. Те обаче могат да се отразят съществено на качеството на предлаганите туристически услуги, както и да променят посоката на развитие на бранша, показва проучване на Oxford Research. То е част от 18-те секторни доклада, изготвени от различни научни организации и мозъчни тръстове по поръчка на Европейската комисия в опит да предвиди потребностите на пазара на труда в ЕС до 2020 г. Променената представа за туризъм е свързана и с една друга дълбока промяна в мисленето на клиентите - с тяхната загриженост за здравето им, природата и климата. Застаряващото население на Стария континент ще изисква все по-специфична грижа и индивидуални услуги според потребностите на туриста. Повъзрастните клиенти избират туристическите услуги много по-внимателно и не се задоволяват с традиционните семейни пакети. Много от тях вече оценяват услугите не толкова според цената, колкото според качеството им и искат да получат висока добавена стойност срещу парите си.

Тъй като малките и средните предприятия често нямат достатъчно средства, които да инвестират в обучение на служителите си, е необходимо да се насърчи създаването на клъстър между тези компании и обучителните и изследователски институции. Необходими са и нови учебни курсове и дисциплини, които да съчетават преподаването на умения в сферата на туризма с компетенции от други области като информационни технологии, здравеопазване, екология. Стажовете, практиките и менторските програми са друг добър начин да се обучат необходимите

кадри в сферата на туризма, които да отговарят на новите изисквания и очаквания на клиентите.

4.2.SWOT-анализ на възможностите и факторите влияещи върху развитието на туризма на територията на района

1. Силни страни

- Благоприятно географско положение:
 - разположение на централно черноморското крайбрежие и Източна Стара планина,
 - преминаваща основна пътна артерия – Варна – Бургас, Айтос – Провадия, Бургас – София;
 - на 10 км от международно летище – Бургас и 20 км от жп гара Бургас;
- Благоприятен климат – мек климат с умерено високи температури през лятото;
 - Черно море е с ниска соленост, плажовете са със ситен пясък;
 - Красива и чиста природа, море и естествени плажове;
 - Наличие на лечебна кал и МТБ за балнеотуризм;
 - Наличие на атрактивни села във вътрешността на района;
- Наличие на защитени територии – защитени местности и резервати;
 - Наличие на интересни природни туристически обекти – устието на река Ахелой, заливи, пещери, находища на интересни растителни и животински видове;
 - Наличие на интересни обекти на културно-историческото наследство – богато културно-историческо наследство - археологически и архитектурни паметници, манастир „Свети Георги”, Куполна Гробница – Поморие, джамии, църкви
 - Запазени занаяти, които могат да се превърнат в туристически атракции – рибарство, пчеларство, бъчварство, тъкачество;

- Фолклорни традиции, които могат да се превърнат в туристически атракции – Коледари, Лазарки, Борби;
- Уникална местна кухня и качествени вина;
- Традиции в туризма в крайбрежната зона;
- Многообразие на природни и антропогенни ресурси за развитие на всички видове и форми туризъм, както традиционни (морски туризъм), така и специализирани – здравен (балнео и СПА), културен, селски, еко-, ловен, делови, приключенски и др., които могат да се развиват както самостоятелно, така и чрез ефективно комбиниране помежду си;
- Изграден имидж на морски курорти – позната като привлекателна дестинация за летни почивки в България; налице са вече утвърдени известни български курорти – Поморие и Ахелой;
- Нова или реновирана туристическа база за настаняване;
- Предлаганият продукт е на конкурентна цена
- Развита база за настаняване и хранене в крайбрежната зона
- Добра събираемост на туристическата такса
- Ясно изразено желание у общинските администрации да подкрепят развитието на туризма

2. Слаби страни

- Лошо състояние на техническата инфраструктура в общината
- Ниска квалификация на персонала в обслужващата сфера като цяло
- Недостатъчна реклама
- Недостатъчно информационно осигуряване – липса на табели и карти
- Липса на достатъчно допълнителни туристически услуги
- Концентрация на услугите и институциите в Поморие
- Предлаганият продукт е с недостатъчно високо ниво на услугите /хотели, ресторанти и др./

- Моноструктура на предлагания продукт и слабо развита инфраструктура във вътрешността на общината - липса на цялостен туристически продукт;
- Налице е диспропорция – концентрация на контингент на морето и неусвоен туристически ресурс във вътрешността на общината
 - Все още неизчистен имидж на “евтина дестинация”, включващ елемент на “ниско качество на ниски цени” – особено в гр. Ахелой
- Изостава развитието на съвременни информационни технологии и резервационни системи
 - Липса на адекватни устройствени планове и зонирание в туристическите региони;
 - Липса на ефективна система за събиране, съхраняване и разпределение на достоверна статистическа и маркетингова информация;
 - Ограничена информация за културното и историческо наследство на територията на общината;
 - Относително пренебрегване на вътрешния пазар;
 - Засилваща се тенденция за привличане към традиционния морски туризъм на нископлатежни туристи, без интерес към специализираните видове туризъм и предлаганите допълнителни услуги по време на пребиваването им в района;
 - Липса на добра координация между туристическите предприятия и ефективен контрол за повишаване на качеството, разнообразието и намиране на специфичността на туристически услуги и тяхната конкурентоспособност на пазара;
 - Неуспешно постигане на задълбоченост на рекламните дейности поради недостатъчно финансиране
 - Недостатъчно планиране на използването на територията в туристическите региони - прекомерно застрояване, строителство през туристическия сезон и др.;
 - Наличие на значителен дял „сива“ икономика.

3. Възможности

Възможностите отразяват външните фактори (извън контрола на заинтересованите страни), които могат да имат благоприятен ефект върху развитието на туризма в района.

- Промени (поощряващи туризма) в националната политика;
- Наличие на богат туристически потенциал за разнообразяване на предлагането и преодоляване на сезонността;
 - Възможности за разнообразяване на предлаганите туристически продукти (специализирани продукти);
 - Неизползвани възможности за вътрешен туризъм и туризъм от съседните страни за уикенд-почивки;
 - Подобряване на квалификацията и уменията на персонала в туризма;
 - Акцент върху повтарящите се форми на туризъм (напр. „втори дом“, СПА, и др.);
 - Възможности за привличане на чуждестранни инвестиции в туризма;
 - Създаване на продукти на регионалния/местния туризъм;
 - Неизползвани възможности за реализиране на съвместни програми, инициативи и събития за популяризиране на специализираните видове туризъм съвместно с държавните и неправителствените, регионалните и общинските структури;
 - Използване на Европейските Структурни Фондове и други донорски източници на финансиране за развитие на туризма;
 - Повишаване ефективността на маркетинговите и промоционните програми и дейности.

4. Заплахи

Повечето външни фактори биха могли да се разглеждат и като възможност, и като заплаха в зависимост от ситуацията. Общото е, че и възможностите, и заплахите са извън директния контрол на заинтересованите

страни и трудно могат да бъдат повлиявани. Заплахи за развитието на туризма могат да бъдат:

- Регионална нестабилност и конфликти;
- Надхвърляне на поемната способност на дестинацията, особено по Черноморското крайбрежие;
- Нереално високи очаквания от туризма и печалбите;
- Превес на лични и големи корпоративни интереси над дългосрочните интереси на общността;
- Заплахата от тероризма – в световен мащаб, за България и за туризма;
- Икономически и законови промени, които могат да доведат до повишаване на цената на предлагания туристическия продукт и загуба на конкурентни позиции и клиента;
- Масирани кампании на конкурентни дестинации, предлагащи почивки с много големи намаления; силни кампании на конкурентни дестинации от България и съседните страни;
- Поради ограничените средства за реклама, Община Поморие да не успее да създаде дълбочинна рекламна кампания, което от своя страна ще и попречи да се възползва от наплива от туристи, стимулиран от международното икономическо стабилизиране;
- Непълноценно оползотворяване на природните и антропогенни туристически ресурси на района;
- Влошаване параметрите на околната среда;
- Неприемане на своевременни мерки за прекратяване и преодоляване на последствията от презастроявянето на зони по черноморското крайбрежие в общината;
- Прекомерното и неконтролирано застрояване на отделни зони, главно по Черноморското крайбрежие на общината;
- Нарушаване на принципите на устойчиво развитие – безотговорно използване на природните ресурси, замърсяване на околна среда в туристическите курорти и селища;

- Неестетичен облик на голяма част от селищната среда;
- Отрицателно влияние на форсмажорни обстоятелства като природни бедствия, болести и терористични атаки;
- Отрицателно влияние върху имиджа на района като модерна туристическа дестинация на сериозното изоставане на туризма от новите информационни технологии, използването на Интернет и подобряване на интерактивната среда в туристическата анимация, музейните, екскурзоводските и др. услуги;
- Задълбочаващите се промени в климата и глобалното затопляне.

5. Маркетинг на регионалния туристически продукт:

Целта е към 2020 година район „Поморийски залив и Източна Стара планина“ да стане един от туристическите центрове на Балканите чрез превръщането му в:

- По-нататъшното утвърждаване на района като *един от европейските центрове* на екотуризъм – орнитоложки, туризъм свързан с богатото биоразнообразие, Музей на солта – единствен в Източна Европа;
- *Център за развитие на културен и религиозен туризъм – манастир „Свети Георги“, джамии, фестивал на църковна песен, свети места и др.*
- *Централна дестинация* на балнеотуризм и калолечение;
- Център за развитието на винен туризъм за Българското черноморие;
- Център на конгресен туризъм и event туризъм.
- Важен център на етно туризма в страната, в който се включват традиционни за района преживявания: етнография, национална кухня, винен туризъм, празници и фестивали.

Една от основните **стратегически цели** за развитието на туризма е постигане на конкурентен и печеливш модел на развитие на туризъм.

4.3. ПРИОРИТЕТНИТЕ НАПРАВЛЕНИЯ в развитието са свързани с разумно използване на природните и културни туристически ресурси и с развитието на модерна туристическа инфраструктура, предопределяща целогодишно използване на създадената материално-техническа база удължаването на летния курортен

сезон, както и усвояването на териториите за целите на туризма във вътрешността на района – гр. Айтос, с. Руен, с. Медово, с. Бата, с. Просеник, с. Горица, с. Гълъбец, с. Козичено, гр. Каблешково и др.

По-важните дейности, предвидени за осъществяване във връзка с горепосочената цел, са насочени към повишаване атрактивността на предлагания туристически продукт в Поморийски залив и Източна Стара планина и удължаване на туристическия сезон, свързан с предлагането основно на **морски рекреативен туризъм и балнеоложки калолечебен туризъм**. На практика всички предвидени дейности ще подпомогнат туристическото развитие, защото са свързани с подобряването на местната среда (селищна и пътна мрежа, устойчиво стопанисване на териториите и др.), неотменна част от туристическия продукт на всяка дестинация.

1. Морски туризъм

И през следващата година морският туризъм ще продължи да има доминираща роля в структурата на туристическия продукт на Община Поморие.

МЕРКИ:

- стимулиране търсенето на ваканционен туризъм на международния и на вътрешния туристически пазар;
- подобряване и разширяване предлагането на допълнителни туристически услуги;
 - внедряване на иновации в хотелиерството;
 - привличане на чуждестранни и български инвестиции в инфраструктурни проекти, не само за изграждане на хотели;
 - повишаване качеството на туристическите услуги;
 - повишаване квалификацията на туристическите кадри;
 - реализиране на серия от мерки за целогодишно привличане на кадрите в морските курорти и целогодишно използване на материалната база за балнеология и поддържане на добрата физическа форма.

2. Здравен туризъм (балнеология, калолечение, СПА, уелнес)

МЕРКИ:

- създаване на възможности за многофункционално целогодишно използване на курортните територии с комплексно включване на ресурсите им;
- засилване ролята на маркетинговите проучвания и осигуряване на адекватна, навременна и достоверна пазарна информация;
- развитие на висококачествен туристически продукт в областта на калолечението, балнео, СПА и уелнес туризма;
- повишаване квалификацията на кадрите;
- разширяване диапазона на допълнителните услуги в пакет с основните;
- предлагане на здравни програми като част от цялостната туристическа развлекателна програма;

3. Културен туризъм/ религиозен туризъм

МЕРКИ:

- извършване на оценка и препоръки за превръщане на паметниците на културата в завършен туристически продукт;
- извършване на оценка и осъществяване на промени (осъвременяване) на музейни експозиции с цел увеличаване на атрактивността им;
- използване на културните ресурси – паметници на културата, музеи, фестивали, етнографски комплекси и т.н. – за активизиране на туристическата индустрия;
- насърчаване развитието на сувенирната индустрия;
- организиране на обучение и преквалификация на кадри за работа в сферата на културния туризъм: организатори, аниматори, мениджъри, уредници др.;
- извършване на регулярни маркетингови проучвания на туристите и специфичните им туристически интереси и нужди при посещение в културни институции и обекти на културно-историческото наследство;

4. Екотуризм /природен туризм

МЕРКИ:

- гарантиране чрез плановете за управление на защитените територии и плановете за опазване на културното наследство, на поддържането на въздействието на екотуризма в границите на допустимото ползване и промяна;
- изработване на механизмите за генериране на приходи за опазване на биологичното разнообразие и паметниците на културата;
- подобряване капацитета на предприемачите за извършване на бизнес и обучение на местните общности, предоставящи туристическите услуги;
- насочване развитието на екотуризма към вътрешния пазар и разширяване на целевите сегменти на международни пазар;

5. Спортен, приключенски и хоби туризм

МЕРКИ:

- насърчаване създаването на туристически спортно-развлекателни центрове;
- стимулиране и подпомагане провеждането на спортни състезания от национален и международен характер;
- развитие на спортна инфраструктура за състезания по мотокрос;

6. Ловен туризм

МЕРКИ:

- да се специализират и паспортизират ловните и риболовни стопанства за нуждите на туризма;
- да се регулира практиката за даване на концесия на ловни стопанства за осигуряване условия за отглеждане на повече и по-разнообразен дивеч за отстрел;
- Да се предлагат риболовни принадлежности под наем и риболовен туризм.

Маркетинг на туристическа дестинация „Поморийски залив и Източна Стара планина“

Маркетингът на туристическата дестинация се реализира на две нива:

- I-во ниво: маркетинг на дестинацията като цяло и нейните продукти – отговорност на местните органи на власт и местната туристическа организация;
- II-ро ниво: маркетингови дейности на отделните туристически фирми.

На тази основа тя трябва да изпълни маркетинговата си роля в две направления:

- *като популяризира* дестинацията (кампании “чадър”) чрез създаване и налагане на привлекателен имидж на дестинацията като цяло и чрез изпращане на послания до потенциалните посетители, необходима основа за маркетинговата дейност на отделните туристически предприятия;

- *като подкрепя* туристическата индустрия, чрез подпомагане създаването и налагането на нови продукти, консултантска дейност, контрол върху качеството на туристическите услуги, информационно осигуряване на посетителите и др.

Главна цел: Създаване на комплексен туристически продукт в туристически район Поморийски залив и Източна Стара планина за български и чуждестранни туристи, увеличаване на броя им и техния престой, при удължен летен туристически сезон и целогодишен за останалите видове туризъм.

Акцент върху ЕКОТУРИЗЪМ, КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ и МОРСКИ ТУРИЗЪМ!

Постигането на главната цел **означава:**

- Привличане на повече и по-платежоспособни туристи в Община Поморие в съответствие с променената категорийна структура на базата за настаняване и разнообразяване на туристическото предлагане;

- Нарастване на приходите от международен и вътрешен туризъм в Община Поморие;
- Нарастване на посетителите, пътували в Община Поморие с цел балнеолечебен, спа и уелнес и културен туризъм;
- Разширяване позициите на Община Поморие на целевите пазари чрез диверсификация на предлагания продукт (комбинирани пътувания и специализиран туризъм) и привличане на нови потребителски сегменти;
- По-продължително използване на туристическите ресурси на общината на базата на разнообразието на предлаганите продукти.

Специфични цели:

- 1. Устойчиво развитие на интегриран туристически продукт на база разнообразието от природни и антропогенни дадености на района и подобряване на неговото качество**
- 2. Ефективна маркетингова политика на дестинацията за популяризиране и налагане на продукта на туристическия пазар**
- 3. Подобряване на състоянието на местната среда за развитие на туризма**
- 4. Създаване и укрепване на рамка за развитието на туризма**

Специфична цел 1. Устойчиво развитие на интегриран туристически продукт на база разнообразието от природни и антропогенни дадености

Развитието на нови туристически продукти като се спазва принципа на **поетапното разработване и тяхното взаимно допълване** и интегриране към традиционно предлаганите в района. Развитието на туристическия продукт ще е изцяло съобразено с динамичните промени във вкусовете и предпочитанията на туристите, за да е продаваем. Засиленият интерес към **културното наследство** ще подпомогне предлагането на тематични културни турове. Стремещът към **здравословен живот** стимулира развитието на здравен и балнео, спа и уелнес туризъм. А отношението към **обкръжаващата среда и природата** стимулира интереса към екотуризма и орнитоложкия туризъм. Ясно изразената тенденция на избор на кратки почивки и сити турове в сравнение с дълги ваканции също улеснява развитието на специализирани туристически продукти.

Специфична цел 2. Ефективна маркетингова политика на дестинацията за популяризиране и налагане на продукта на туристическия пазар

2.1. Проучване на посетителите на района за подготовката на комуникационна кампания през 2013 г.

2.2. Провеждане на комуникационна кампания за представяне и позициониране на района на целеви пазари, включително на българския пазар.

- Изработване рекламни материали – рекламен филм, справочници, пътеводители, карти, брошури, проспекти и др.
- Инициране за провеждане на семинари, изложби, презентации по въпросите на туризма.
- Участие в туристически изложения и борси.

2.3. Събиране и поддържане на актуална информация относно туристическото предлагане в България

2.4. Събиране и поддържане на актуална информация относно туристическото предлагане в чужбина

2.5. Уеб маркетинг - създаване на уеб страница на район Поморийски залив и Източна Стара планина като туристическа дестинация;

2.6. Подобряване на информационното обслужване на туристите чрез изграждане на мрежа от туристически информационни пунктове на територията и подобряване управлението и обмена на туристическа информация чрез ТИЦ.

2.7. Информационно осигуряване на туристически обекти – изработване на табла, указателни и информационни табели, билбордове.

Специфична цел 3. Подобряване на състоянието на местната среда за развитие на туризма в район Поморийски залив и Източна Стара планина

3.1. Стимулиране на местната инициатива и предприемачество - Информационни и образователни кампании; Консултантска дейност;

3.2. Публична кампания за промяна на нагласата сред жителите и гостите на района за опазване на околната среда – информационни кампании и срещи относно: Законовата рамка за опазване на околната среда; Опазване на биологичното разнообразие и възможности за икономически растеж;

3.3. Развитие на общата инфраструктура - Осъществяване на ремонт и реконструкция на съществуващата инфраструктура; Оказване на съдействие при изграждане на нови туристически обекти и доразвиване на съществуващите; Разработване на проектно-предложения за включване в програми за развитие на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината; Разработване на предложение за развиване на услуги, съдействащи обслужването на туристите и гостите на Община Поморие;

4.4. ОПИСАНИЕ НА ПРОВЕДЕНОТО ШИРОКО ОБСЪЖДАНЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ ТУРИСТИЧЕСКИ СДРУЖЕНИЯ, ТУРОПЕРАТОРИ, ПУБЛИКАЦИИТЕ НА ДОКУМЕНТА НА ИНТЕРНЕТ-СТРАНИЦАТА НА КАНДИДАТА И ПАРТНЬОРИТЕ;

В процеса на подготовка на Концепцията за развитие на туризма в Район Поморийски залив и Източна Стара планина взеха участие представители на Общински Съвет Поморие, Общински Съвет Руен и Общински Съвет Айтос, Общинските Администрации Поморие, Руен и Айтос, кметове на населени места с туристически потенциал в Община Поморие (гр. Ахелой, с. Бата, с. Горица, с. Козичено, с. Медово), Община Айтос, Община Руен, Асоциация на туроператорите и турагентите – Поморие, хотелиери, ресторантьори, туроператори и турагенти, директор на ОП "СПОПТ" Поморие, директор на Исторически музей – Поморие, игумен на Манастир «Свети Георги» и др.

Настоящата Концепция е разработена по инициатива на кметовете на Община Поморие, Община Айтос и Община Руен. Принос за изготвянето на Концепцията имат както служителите от администрацията на общините, така и общински съветници представители на туристическата общност в общините.

Туризмът не е отрасъл (сектор), а сложна социално-икономическа дейност, която използва съоръжения и услуги на други отрасли и има не само икономически, но и

социални и екологични аспекти. Затова при планирането на туризма е необходимо да се прилага партньорския подход. Подготовката на Концепцията бе изготвена със заинтересованите институции и лица.

Цялостната организация на процеса на изготвяне на настоящата Концепция бе осъществена от Общински администрации в Поморие, Руен и Айтос.

Концепцията е изготвена от екип консултанти с ръководител Соня Енилова – магистър по туризъм и член на Националния Съвет по Туризъм в Република България.

Работни срещи за обсъждане на концепцията бяха проведени на:

- 20 декември 2011 г – среща на кметовете на трите общини (Поморие);
- 13 февруари 2012 г. – среща със заинтересовани страни – хотелиери, ресторантьори, ТО, ТА, читалища, музеи, администрация (Поморие)
- 14 февруари 2012 г. – среща на работна група от представители на общински администрации Поморие, Айтос, Руен (Поморие)
- 27 февруари 2012 г. – обсъждане на Концепция в Община Поморие
- 28 февруари 2012 г. – обсъждане на Концепция в Община Руен
- 28 февруари 2012 г. – обсъждане на Концепция в Община Айтос

Предложения за ефективни съвременни средства и техники за достигане до туристическите пазари, подобряване на имиджа на туристическия район, привличане на нови пазарни сегменти и използване на потенциалното търсене на вътрешния пазар;

Концепцията включва планиране на средства и техники за достигане до туристическите пазари, подобряване на имиджа на туристическия район, привличане на нови пазарни сегменти и използване на потенциалното търсене на вътрешния пазар в района (териториални системи, дестинации). Тя не представлява планиране на дейността на туристическите фирми. Този подход се налага, тъй като туристическото търсене е насочено към дестинации, а не към отделни предприятия и услуги. Продуктът на дестинацията е колективно производство, съвкупност от продуктите на различните предприятия и се нуждае от координация, общо управление и планиране.

Концепцията за развитие на туризма в района е инструментът, чрез който ще се прилага политиката в областта на туризма в целия район. Концепцията се характеризира с различни равнища на **целите**, които трябва да се постигнат чрез използването на различни **ресурси** (бюджети) в рамките на ясен **график** и **план**, включващ **роли, отговорности, срокове, продукти, резултати и въздействия**. Концепцията е рамка, в която съвкупността от финансови, организационни и човешки ресурси осигурява **съвкупност от свързани дейности за постигането на дадена цел** или съвкупност от цели за определен период.

4.5. СТРАТЕГИЧЕСКИ НАСОКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ПРОДУКТА И СЛЕД ПРИКЛЮЧВАНЕТО НА ПРОЕКТА.

Концепцията и изработените стратегически документи в рамките на проекта ще се изпълняват с активното участие на всички заинтересовани от развитието на туризма институции в общините Айтос, Поморие и Руен – общински администрации, общински съвети, бизнес, НПО, държавни структури, музеи, читалища, училища и др. Основна роля при изпълнението на програмата ще играе Консултативният съвет по туризъм и създадените работни групи и комисии. Концепцията отразява вижданията за развитието на туризма *на територията на целия район «Поморийски залив и Източна Стара планина»*. Тъй като развитието на туризма на дадената територия касае широк кръг от заинтересовани страни – хора и институции, те са включени в процеса на планиране, за да се гарантира, че изработената програма отразява нуждите им и ще постигне баланс между интересите на всички тях. Това дава възможност още на предварителния етап да се договорят и разпределят определени роли и отговорности, за да не се натоварва администрацията с невъзможни очаквания от една страна, и да се увеличат шансовете за реално изпълнение на заложените дейности – от друга.

Мерките за реклама и широко популяризиране на региона ще се провеждат с активното включване в информационните кампании на ключови участници – местните власти, туроператори, туристически сдружения, бизнес, медии. Разработката на нови туристически продукти и услуги, формирането на цялостни, атрактивни и икономически жизнеспособни регионални туристически дестинации и

услуги, реализацията на широка и ефективна информационна кампания както в България, така и в чужбина, дават гаранция за привличане на значителен туристически поток към региона Поморийски залив и Източна Стара планина. Това ще допринесе и за увеличаване на приходите в сектора, ще повлияе конкурентноспособността и като цяло ще създаде възможности за устойчиво развитие на туризма на регионално ниво, допълвайки националните приоритети.

Регионалният туристически продукт е съвкупност от материални и нематериални компоненти на определена територия, формираща туристически район – ресурси, атракции, условия, инфраструктура, услуги, дейности, въображаеми представи и ценности, които носят ползи и са привлекателни за отделните групи потребители при задоволяване на техните потребности, мотивация и очаквания относно прекарване на свободното им време.

Регионалният туристически продукт, който настоящата схема цели да развие, се основава на природното, културно и историческо наследство в съответния туристически район.

Дейността по разработване на туристически пакети включва разработване на маршрути за посещения на база разработения туристически продукт (карти с маршрути, програми за посещения по дни с описание на обектите и други).

Туристическите пакети следва да бъдат комуникирани, както следва:

- a. популяризиране сред регистрирани туроператори с цел включването им в туристическите пакети на туроператорите;
- b. разпространяване сред целевите групи под формата на печатни материали или електронни материали в мрежата;
- c. други иновативни канали за комуникация.

Индикатори за въздействието:

- Нетни годишни приходи от международен туризъм;
- Заетост на легловата база;
- Брой нощувки в съответната територия;

- Брой нощувки извън традиционния за съответната територия туристически сезон.

Индикатори за резултат:

- Нарастване на броя туристи в региона в резултат от дейностите по маркетинг на туристическия продукт;
- Нарастване на удовлетвореността на туристите в региона;
- Нарастване на информираността на туристите в резултат от дейностите по маркетинг на туристическия продукт;
- Нарастване на информираността на туроператорите в резултат от дейностите по маркетинг на туристическия продукт;

Индикатори за продукт:

- Брой развити регионални туристически продукти;
- Брой реализирани рекламни/ комуникационни кампании;
- Брой участия в туристически борси, изложения и панаири.

Предлагани дейности в рамките на проект „Поморийски залив и Източна Стара планина“:

1. Създаване на екип за управление на проекта
2. Подготовка и провеждане на тръжни процедури
3. Разработване на туристически пакети на базата на регионални туристически продукти
 - Екотуризъм (Посетителски център Поморийско езеро – Музей на Солта – лесопарк Славеева река – Айтос, „Трите братя“ – Айтос – по билото на Стара планина (част от пешеходния маршрут от Ком до Емине)
 - Селски туризъм (Медово, Бата, Просеник, Горица, с. Козичено, Топчийско, Люляково)
 - Кулинарно многообразие - винен, гурме туризъм (гръцка кухня, мюсюлманска кухня, българска кухня)

- Културен туризъм (Куполна гробница – Поморие, Айтос – Генгера, Руен – традиционни борби); културни прояви – фестивали; музеи; етнография; традиции; ЛАЗАРУВАНЕ, КОЛЕДУВАНЕ, местни фолклорни и танцови групи;

- Религиозен/поклонически туризъм – манстир Свети Георги, Добровански гъби, джамии, църкви

- Ловен туризъм (Източна Стара планина)

- Спортен туризъм (мотописта Порой, борби – Руен, футбол, регата)

4. Рекламни дейности – подготовка и разпространение на рекламни материали за туристическия продукт на региона (разпространение сред потенциални ТО, ТА, институции, посетители) социални мрежи

- брошури, билбордове, бюлетини, шапки, чаши, чанти и др.

5. Участие в туристически борси

Международни – Берлин, Москва, Букурещ, Утрехт

Национални – София, Бургас, Велико Търново

6. Мониторинг на осъществяваните рекламни и маркетингови дейности

- Проучване

7. Експедиентски пътувания - за журналисти, пътнически агенти, автори на пътеводители, ТО, ТА

8. Комуникационна кампания

9. Одит на проекта - одитът на проекта трябва да бъде извършен от регистриран одитор, член на Института на дипломираните експерт-счетоводители или от фирма за одит, като докладът за одит трябва да бъде приложен към окончателния финансов отчет на проекта;

10. Информация и публичност - съгласно чл. 6 от Общи условия към финансираните по Оперативна програма “Регионално развитие” 2007-2013 г. договори за безвъзмездна финансова помощ и Насоките за осъществяване на

мерките за информация и публичност, изготвени от Управляващия орган. С оглед осигуряване на публичността и информирането на обществеността относно финансовия принос на ЕС за реализацията на проекта е необходимо проектното предложение да предвижда пресконференция/ конференция/ кръгла маса по повод стартирането на проекта, както и подобно събитие при приключване на проекта за оповестяване резултатите от реализацията му.

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПЕЩЕРИ В РАЙОН „ПОМОРИЙСКИ ЗАЛИВ И ИЗТОЧНА СТАРА ПЛАНИНА”

Пещера или пропаст	Местоположение	дължи на	Дени в.	Видяна
Голямата пещера	с. Ясеново, общ.Руен	91	28	818
Терзийската пещера	с. Добромир, общ.Руен	84	16	946
Вълча дупка	с.Рупча, общ.Руен	51	10	876
Хайдушко – партизанската	с.Билка, общ.Руен	34	2	842
Боазката дупка	с.Дъскотна, общ.Руен	25	0	860
Ярешката пещера	с.Топчийско, общ.Руен	21	3	915
Язовината	с.Рупча, общ.Руен	19	0	833
Промката	с.Ясеново, общ.Руен	16	18	818
Ваклината дупка	с.Топчийско, общ.Руен	16	0	843
Мечата дупка	с.Руен, общ.Руен	14	0	838
Курт кая	с.Рупча, общ.Руен	14	0	853

Лисичарника	с.Рупча, общ.Руен	14	0	815
Лисунгера	с.Топчийско,общ.Руен	14	2	817
Терзиева дупка	с.Добромир,общ.Руен	14	6	868
Къоклика	с.Топчийско,общ.Руен	11	0	870
Дупката при старите лозя	с.Каменяк, общ.Руен	11	7	863

Списък на защитените растения на територията на Община Руен

1. PAEONIA PEREGRINA MILL. (PAEONIA DECORA) сем. PAENNIACEAE – Червен божур.

В община Руен червения божур е широко разпространен . Червен божур се среща и в местността(балкана) между Шиварово – Планиница –Каравельово, в местността Гермето. село Топчийско.Частично се срещат и в други местности в община Руен.

2. PRIMULA VERIS L. –лечебна иглика, сем. PRIMULACEAE

В община Руен тя е широко разпространен вид с голяма екологична пластичност среща се в по високите места от 200 до 600м н. в. В България тя се среща в планини с надморска височина и от (200 до 2100м н. в.)

Лечебната иглика е многогодишна тревисто растение дръжката и достига от 5 до 20см и 2 до 5см широка,. Формата и е тръбесто-звъневидна с ъглести стени и слабо овластяване, венчето ярко жълто.

3. BERBERIS VULGARIS L. ОБИКНОВЕН КИСЕЛ ТРЪН (кисел трън, див кестен, див чимшир, жълтеника, царев дърво) сем. . BERBERIDACEAE

В България видът е разпрстранен наредко из цялата страна и в района расте между Айтос и Руен. Като дрога се използва корена и плодовете. Преобладава единичното разположение на екземплярите. Наблюдава се процес на намаляване, а не разрастване на вида и за опазване на вида е масовото му въвеждане в култура по слабо продуктивните планински земи за медицински цели.

4. *Ruscus aculcatus* L. Бодлив залист, Миши уши

Многогодишно полухрастовидно вечнозелено растение. Произхожда от Средиземноморието, но се среща и по по-студени крайбрежни зони. Ендемит е за “Странджа планина” но се среща и в “Стара планина” в горите на територията на Руенска община.

5. *Sempervivum Leucanthum* Белоцветен дебелец

Белоцветният дебелец е многогодишно растение. У нас го наричат алпийска роза, поради розетките от месести листа, чийто червеникави краища наподобяват розички.

Този дебелец се среща в почти всички наши планини. Освен в България този вид расте в Югославия и Гърция и е балкански ендемит.

Поради лесното вегетативно размножаване и невзискателността му се използва за декоративни оформлениа в алпинеуми. Когато обаче му се предостави по-благоприятна среда - по-богата почва и постоянна температура той се издължава и обезформя. В сериозни количества се намира в района на «Гермето».

КУЛТУРЕН КАЛЕНДАР – ОБЩИНА ПОМОРИЕ – 2012

ФЕВРУАРИ

7 февруари

134 години от освобождението на Анхиало

Организатор: Община Поморие

Място на провеждане: молебен в храм „Рождество на Пресвета Богородица”

Тържествен ритуал по поднасянето на венци и цветя на паметната плоча на участниците в борбата за национално освобождение.

14 февруари

Отбелязване празника на виното и любовта

Художествен спектакъл „Wine and Love commercial“ – театрално представление с участието на художници

Място на провеждане Център „Свети Георги”

Организатор: Община Поморие

29 февруари

Изложба карикатури

Гостува Полски културен център

Място на провеждане кв.„СВ.Георги”

Организатор: община Поморие

МАРТ

8 март

Мартенска изложба

Изложба на картини, посветени на жената, рисувани от поморийски художници

Отговорник: Сдружение на поморийските художници

21 март

Отбелязване на Първа пролет

Маскен бал, отговаря Читалище Просвета

25 март

Ден на Гърция

Организатор: Българо-Гръцко дружество

Концерт на сцената на кинотеатър Поморие с участието на певчески състави от България и Гърция

26 март

Ден на Тракия – концерт

Певческата група към тракийското дружество „Одринска епопея” ще изнесе концерт за Деня на Тракия.

Организатор: Тракийско дружество „Одринска епопея”

Място на провеждане: читалище „Светлина”

31 март

„Бисери от поморийския бряг” – детски конкурс за изпълнение на българска популярна песен с участието на талантиливи деца от община Поморие

Организатор: НЧ „Светлина – 1939” – гр. Поморие

Място на провеждане: НЧ „Светлина – 1939” – гр. Поморие

Телефон за контакти: 0596/33593

АПРИЛ

7 и 8 април

Лазаруване – народен обичай

Организатори: НЧ „Просвета – 1906” – с. Козичино, НЧ „Поука – 1907” – с. Горица, НЧ „Просвета – 1928” – с. Порой, НЧ „Самообразование – 1928” – с. Гълъбец
 Място на провеждане: с. Козичено, с. Горица, с. Порой и с. Гълъбец
 Телефони за контакти: 0895622095, 0895622085, 0895622087, 0895622086

15 април

Възкресение Христово в Поморие

Организатор Община Поморие

„На Великден заедно” – изложба базар, произведения на деца от Общинския Детски Комплекс

Отговаря: Тракийско дружество „Одринска епопея”

Място на провеждане: Кафе „Кораба”

Великденски хора

Отговарят ДФТА „Раковина” и Танцов клуб „Чайка”

Великденски обредни хлябове – конкурс

Организатор: НЧ „Възраждане – 2002” – с. Лъка

Място на провеждане: с. Лъка

Великденска кулинарна изложба (козунаци)

Организатор: НЧ „Христо Ботев – 1963” – с. Медово

Място на провеждане: с. Медово

Великденска изложба – базар

Организатор: НЧ „Светлина – 1934” – гр. Ахелой

Място на провеждане: Сградата на читалището

29 април-7 май

Църковен фестивал по иконопис

Място на провеждане: манастир „Свети Георги”

МАЙ

1 май

Изложба „Празничен букет за моя град” – рисунки на деца Общинския Детски Център

Място на провеждане: Общинска галерия – ОДК

5 май

Национален тракийски фолклорен събор „Гергьовден”

Отговарят: Тракийско дружество „Одринска епопея” и НЧ „Светлина – 1939” гр. Поморие

Място на провеждане: Лятна сцена на ч-ще „Светлина”

Телефони за контакти: 0596/22145 и 0596/33593

6 май

Гергьовден – патронен празник на град Поморие

Организатори: Община Поморие и НЧ „Светлина – 1939” – гр. Поморие

Място на провеждане: Лятна сцена на ч-ще „Светлина”

6 май

Археологическа изложба

Организатори: община Поморие, Исторически музей

Място на провеждане: Исторически музей

17 май

„Да танцуваме за здраве” - Международен ден на предизвикателството

С участието на танцуващи формации от гр. Каблешково

Организатор: НЧ „Атанас Манчев – 1920” - гр. Каблешково

Място на провеждане: : НЧ „Атанас Манчев – 1920” - гр. Каблешково

ЮНИ

1-30 юни

Летен център за изкуство и култура

Организатор: НЧ „Светлина – 1939” – гр. Поморие

Място на провеждане: Градината на читалището

Ще бъдат опънати шатри в градината на читалището, където от понеделник до петък в рамките на целия месец юни деца ще извършват различни занимания като рисуване, пеене, ще учат чужди езици, маскиране и т.н.

2 и 3 юни

Честване на 20-години от създаване на българо-гръцко дружество „Анхиало” – г. Поморие.

Концерти с участието на танцови състави и хорове от Гърция

5-13 юни

Международен пленер живопис „Светът е море”

С участието на художници с увреждания, които ще рисуват пейзажи от Поморие и впоследствие ще бъде проведена изложба с техните произведения.

Организатор: Община Поморие

Телефон за контакти: 0596/22101

6 юни

Откриване на туристическо лято – 2012

Организатор: Община Поморие, читалище „Просвета”

Място на провеждане: Централен площад

07-11 юни

Международен фестивал за православна музика „Св. Богородица – достойно ест”

Място на провеждане: Храм „Св. Богородица”

Провежда се ежегодно от 2004 година насам. Хиляди са участниците и гостите през годините – представители на повече от 15 държави. Фестивалът се превърна в голям духовен празник, в истински притегателен център за православни от всички краища на света, за музиканти, свещенослужители, богослови, журналисти и богомолци. Фестивалът се провежда под патронажа на Н. В.Пр. Сливенски митрополит Йоаникий.

11-14 юни

Международен фестивал за деца и младежи ”Звездни мостове”

Детски и младежки певчески формации от България и чужбина

Място на провеждане: кв. ”Св.Георги” и ЦГЧ на откритите сцени

Организатори: Община Поморие, Сдружение ”Център за развитие на децата”

Телефон за контакти: 0596/22101; 056 / 825 673

15-16 юни

Хоро край поморийския бряг

Двудневно надиграване с участието на български танцовални ансамбли и състави

Отговорник: Танцов клуб Чайка

22 и 23 юни

Международен бард фестивал „Черният пясък”

Изпълнения на руски песни от поети с китари

Място на провеждане: Кафе градина

29-30 юни, 1 юли

Детски театрален фестивал „Сцена край морето”

С участието на юношески и младежки театрални формации от цялата страна

Организатор: НЧ „Светлина – 1939” – гр. Поморие

Място на провеждане: Лятната сцена на читалището

Телефон за контакти: 0596/33593

ЮЛИ

5-15 юли

Европейски фолклорен фестивал

Място на провеждане-сцената на читалище „Просвета”

С участието на ансамбли и състави от цяла Европа, които представят фолклора на страните си

19-21 юли

Национални поетични празници „Яворови дни”

Мулти арт спектакъл „Яворов-европейският поет на България”

Проект „Палитра от изкуства”

Конкурс за поезия

Организатор: НЧ „Просвета -1988” - Поморие

Място на провеждане: гр. Поморие

Телефон за контакти: 0596/22316

10 години музей на солта

Конкурс за есе на тема: Солта и солниците

Организатор: Музей на солта

м. юли и м. август

Лято`2012 – занимателни игри и участие в арт школи

Организатор: НЧ „Атанас Манчев – 1920”- гр. Каблешково

Място на провеждане: : НЧ „Атанас Манчев – 1920”- гр. Каблешково

Телефон за контакти: 0898266259

Летни ателиета по изкуства

Тема”Земя, море, въздух”

Тема земя- театрален пърформанс „Калта”-рисуване с кал, отноджаз, театрална пантонима

Тема „Море”

Ателие „Солта на живота” живопис-техники със сол и скулптури от сол

Тема Въздух

Куклен театрален спектакъл „Поморие-земя, море и въздух”

АВГУСТ

5-12 август

Седмица на морето – Поморие`2012

Концерти

Организатор: Община Поморие

Място на провеждане: гр. Поморие

13-19 август

Седмица на младежката активност

Организатори: Община Поморие, МИКЦ „Астика”

Телефон за контакти: 0596/22101, 056 820998

ТЕАТРАЛЕН СПЕКТАКЪЛ: ”Рибарят и неговата душа”

По проект Палитра от изкуства”

20 август

Честване на битката на цар Симеон при река Ахелой

Организатор: НЧ „Светлина – 1934” – гр. Ахелой

Място на провеждане: гр. Ахелой

24-25 август

Международен фестивал на хора с физически увреждания

Музикални изпълнения на професионални певци с физ. увреждания

Организатор: Община Поморие, Фондация „Сила за живот“

Място на провеждане: централен площад

Телефони за контакти: 0596/22101, 0898697530

25-31 август

Международен пленер скулптура, живопис и иконопис „Еркеч`2012

Изработване на произведения на изкуството, които после ще бъдат изложени в галерия

Организатор: Община Поморие

Място на провеждане: с. Козичино

23 август-02 септември

Световен фолклорен шампионат

С участието на ансамбли и състави от цяла Европа, които представят фолклора на страните си

Август- септември

Празници Море от вино

СЕПТЕМВРИ

1 и 2 септември

Фестивал на духовите оркестри и мажоретни състави

Парад на национални духови оркестри и мажоретни състави

Изложба на Петър Бърчев „На баир лозе“

Място на провеждане: ОДК гр. Поморие

17 септември

Кулинарен фестивал „Пъстра трапеза“

Приготвяне на ястия на открито от ученици на ПГ по туризъм „Алеко Константинов“ Поморие

Организатор: Община Поморие

Място на провеждане: Кафе „Градина“

Телефон за контакти: 0596/22101

Спектакъл пърформанс „Дионисий“

Проект Палитра от изкуства

23 септември-2 октомври

Изложба „Българската лоза“-международен пленер

Изложба на тема лозя и вино

ОКТОМВРИ

1 октомври

Международен ден на музиката. Концерти на хорово студио „Прима“, Певческо дружество „Анхиало“, Църковен хор „Благовестие“ и хор „Тракийка“

Организатор: Община Поморие

Място на провеждане: гр. Поморие

Телефон за контакти: 0596/22101

2 октомври

Международна детска изложба – конкурс „Децата рисуват цветята, морето, света“

Организатор: Общински детски комплекс

Място на провеждане: Галерия на ОДК
 Кулинарно шоу по повод: 10 години Музей на солта в Поморие
 С участието на известни български готвачи (Иван Звездев)
 Организатор: Община Поморие
 Парад на фолклорните етноси
 Проект „Палитра от изкуства”

ДЕКЕМВРИ

6 декември

Никулден – ден на моряка и рибаря
 Организатор: Община Поморие, Храм „Св. Преображение Господне” и сдружение на поморийските рибари
 Приготвяне на рибни ястия от ученици на ПГ по туризъм „Алеко Константинов” Поморие
 Място на провеждане: гр. Поморие

ОБЩИНА АЙТОС

Тържества, посветени на ромската Нова година – Банго Васил
 Бабин ден – ден на родилната помощ” –пресъздаване на обичая в селските читалища на Общината
 Празнична среща на Земляческото дружество „Трите братя” – София и Община Айтос, посветена на Освобождението на Айтос.
 Възпоменателни прояви, посветени на годишнина от гибелта на Васил Левски;
 Първо мартенски поздрав
 Комплексна културна програма, посветена на Трети март и честване на Освобождението на България – Национален празник на Република България;
 Зимните Милка Игри
 Лазаруване в Празник е – Да боядисаме яйцата!
 Конкурс за Великденска картичка”Шарен Великден”
 Голямото великденско надиграване „ФОЛКЛОРНА ВЕСЕЛБА” – надиграване на самодейните танцови състави
 Международен ден на ромите
 Ромски фолклорен празник в парк „Славеева река”
 Фолклорно надпяване „От Цветница до Гергьовден”
 Гергьовден – Гергьовска люлка, народен обичай
 Ден на обединена Европа. Беседи с учениците по училища
 24 май 2010г.
 Ден на българската просвета и култура – комплексна културна програма – общоградски прояви и празнично шествие на училищата и детските градини от община Айтос
 1-ви юни Деня на детето
 Ден на Ботев - възпоменателни прояви, посветени на загиналите за Освобождението и независимостта на България.
 ПРАЗНИЦИ „СЛАВЕЕВИ НОЩИ” -ежегодно
 Честване на годишнините от рождението на Васил Левски
 Национален събор на българското народно творчество - Копривщица
 Празник на с. Съдиево
 Съединението на княжество България и Източна

Първи учебен ден – Тържества, посветени на старта на новата учебна година.
 Ден на независимостта на България – официален празник
 Празник на с. Черноград
 Димитровден – празник на град Айтос –празнична седмица, посветена на родния град
 Празнично шествие, посветено на народните будители
 Празник на с. Тополица
 Архангеловден - Празник на с. Караново
 Европейски ден на младежтаОрганизатор-Община Айтос
 Празник на с. Лясково
 Международен ден на правата на човека-радиопредаване
 Международен ден на толерантността
 Ден на православната християнска младеж и семейство
 Световен ден на борбата със СПИН
 Комплексна културна програма – „Коледни и новогодишни празници”

ОБЩИНА РУЕН – ТРАДИЦИОННИ КУЛТУРНИ ПРОЯВИ

1.Традиционен общински събор с.Руен	През месец май всяка година в с.Руен се провежда традиционен общински празник, в който участват фолклорни колективи от общината както и гостуващи колективи.
2.Лазаруване	Пролетните празници се отбелязват обикновено с обичая “Лазаруване”, който се провежда в селата Ръжица, Люляково и др. На този празник облечени в носии играят и пеят 25-30 момичета, водени от водач обхождайки домовете на цялото село.
3.Кукерски игри	Обичаят “Кукери”се играе на определена дата през месец март, по сирни заговезни, като предшественик на пролетта, да подсети земеделските стопани, че идва време за полска работа, за щастие, за късмет и голямо плодородие. Фолклорният кукерски състав се състои от 30-35 участника, които саморъчно си правят маските,

	раздрънкват големи и гласовити звънци из околностите на селото. Кукерската група в с.Вресово има много отличия от участия в маскарадните игри в гр.Перник.
4.Коледуване	На този празник десетина човека коледари пет и обхождат домовете в селата облечени с шаечени дрехи, на глава с калпак, който е окичен с чемшир и пуканки, наметнати с ямурлуци.

СПОРТЕН КАЛЕНДАР НА ПРОЯВИТЕ – ОБЩИНА ПОМОРИЕ

ДАТА	СЪБИТИЕ	СУМА/ЛВ
Февруари-март	<u>Ученически игри</u>	2 000
25 март	<u>Мотокрос-</u> Откриване и I-ви кръг от националния шампионат по Мотокрос	9 000
6 май	Турнир по <u>Аматорски футбол на малки вратички</u> - Купа "Гергьовден" под наслов:"Спорт за винаги" / под егидата на Община Поморие /	2 000
17 май	Ден на българския спорт: <u>Лекоатлетически крос</u> за всички възрасти Обиколка на гр.Поморие по избран маршрут Наслов:"ДА на спорта, НЕ на наркотиците" Гост: Министъра на физическото възпитание и спорта Свилен Нейков	4 000
23 юни	Честване на <u>Международния Олимпийски Ден</u>	1 000
20 - 23 юли	Международен отворен турнир по <u>Плажен волейбол-</u> мъже и жени	16 000
Август	Международен отворен турнир по <u>Плажен футбол</u> - мъже - от веригата "Фуут Зал"	2 000
	Турнир по <u>Канадска борба</u>	3 000
	Ветроходна <u>Регата</u>	9 000
	Турнир по <u>Шахмат</u>	1 000

	Турнир по <u>Билярд</u>	1 000
	Международен отворен турнир по <u>Тенис на маса</u> - за всички възрасти	2 000
Октомври	Турнир по Спортни танци - <u>Бляськ</u>	3 000
5 май	Турнир по Спортни танци - <u>Поморие</u>	7 000
	Награждаване на 10-те най-добри спортиси на Общината / след журналистическо класиране / - 10 x 300 лв.	3 000
	Промотиране на различните спортове по предложение на Спортните федерации-борба, бокс, баскетбол, волейбол, хандбал, карате, конен спорт, фехтовка, вдигане на щанги и др.	3 000
	Спортно мероприятие за хора с увреждания	2 000
	ОБЩО:	70 000

ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ – примери:

Наименование	Описание	Вид Туризм
Поморийско Езеро	Поморийско езеро е естествена свръхсолена лагуна, разположена между градовете Поморие и Ахелой, заедно с прилежащите му терени е комплекс от преплитачи се защитени територии. Над 260 вида са гнездящите, зимуващи и мигриращи птици, които се срещат в района на езерото. Сред тях са малкият корморан, ибисът, пеликанът, кокилобегачът, саблеклюнът, белият ангъч, множество рибарки, дъждосвирцови птици и др. Поморийското езеро е защитена местност от 2001 г., а глобалното му значение е признато с включването му в	Еко, културен

	Списъка на влажните зони с международно значение (Рамсарско място) и общоевропейската екологична мрежа НАТУРА 2000	
Посетителски център на Поморийското езеро	Информация за биологичното разнообразие в комплекса от защитени територии. Разполага с най-модерна оптична техника за наблюдение на птиците. Екипът на центъра може да ви разкаже много, както и да ви насочи към най-подходящите места за разходка, маркирани и обособени в два своеобразни екомаршрута – ботанически и орнитологичен.	Еко, културен
Виа Понтика	Виа Понтика е наименованието и на един от главни маршрути на миграция на птиците от Европа към Африка. Минава през територията на България — над Странджа и по бреговата ивица на Черно море. Този маршрут следват много видове грабливи, водолюбив и пойни птици, измежду които 78% от всички бели щъркели и цялата популация на розов пеликан в Европа, както и изключително редките видове царски орел, египетски и белоглав лешояд. Един от пунктовете по Виа Понтика, където мигриращите птици традиционно спират да почиват, а някои и остават да зимуват и гнездят, е Поморийското езеро	Еко, културен
Защитени дюни	Подвижните дюни, разположени по удивителната 7 километрова пясъчна коса между езерото и морето.	Еко, морски
Музей на солта	Музей на солта - единственият в България и Източна Европа музей, представящ древната анхиалска технология за производство на морска сол, чрез слънчево изпарение на морска вода. Състои се от експозиционна зала и 20 дка. действащи солници. Посетителите могат да видят на живо всички технологоюни операции, да разговарят със соларите за тънкостите на занаята, да усетят автентичната атмосфера на миналото.	културен
Архитектурен резерват "Стари поморийски къщи"	Намира се в източния край на старата част на града. Тези къщи са строени през XIX век и имат определени черти, които са характерни за т.нар. „черноморска градска къща“. Ансамбъл от реставрирани от малкото запазили се характерни за	културен

	черноморието къщи, изградени от камък и дърво.	
Църква "Св.Рождество Богородично"	В централната част на гр. Поморие е изградена църква, дело на прочутия тетевенски майстор Уста Генчо Кънев. Това е български съборен храм „Рождество на Пресвета Богородица“, построен през 1890 г. Действащият християнски храм на Поморие.	Културен, религиозен
Църквата "Преображение Господне"	Това е най-старата постройка в града и се намира в източната му част, със запазени уникални икони от XVIII в.. Храмът е изграден през 1763-64 г. Оригиналният архитектурен план на църквата, липсващата олтарна абсида на изток и богатата и високохудожествена вътрешна украса, я прави уникална за целия християнски свят.	Културен, религиозен
Мъжкият манастир "Св. Георги"	Манастирът „Свети Георги“ е единствения действащ манастир в Югоизточна България и представлява забележителен паметник на архитектурата от Възраждането. Основан е през 1856 г. На неговото място първоначално вероятно се е издигал храм (храмовата икона е рисувана от анхиалеца Темистоклис Диамандопуло Зограф). На Гергьовден тук ежегодно се е извършвала тържествена служба и поклонение, придружени от тридневен събор, на който са се стичали богомолци и търговци от цяла Тракия. На тази основа храмът, заедно с пристройките и допълнителните помещения, впоследствие постепенно прерастат в манастир. Сега тук в деня на патрона на манастира Св. Георги (преди на 23 април, сега на 6 май) се провежда събор, който се е превърнал в празник на град Поморие.	Културен, религиозен
Антична куполна гробница (III в. сл. Р. Хр.)	Намира се в западния некропол на античния град, сега в района на Станцията за овощарство и лозарство, северозападно от пътя Поморие - Бургас. Гробницата представлява оригинално антично съоръжение, единствено на Балканския полуостров. Тя в съчетание на тракийски обичай с римска строителна традиция. Забележителен паметник на тракийското архитектурно строителство.	културен
Яворовите скали	Природен кът на южния бряг на морето, свързан с пребиваването в Анхиало през	културен

	1899 - 1900 г. на големия български поет Пею Яворов. Сега е издигнат паметник на поета. Ежегодно през август тук се провеждат Яворови дни.	
Общински музей и галерия	Помещава се в основно реконструираната "изгоряла гимназия". Една от сградите - паметник на културата в Поморие. Показани са материали от праисторически селища в околностите на Поморие, от античния и средновековния период от историята на града. Специално внимание е отделено на подводните археологически изследвания в акваторията на Поморие. Галерията притежава собствен картинен фонд, като е отдадено предимство на маринистиката.	културен
Местността Палеокастро	Археологическите разкопки в местността Палеокастро, където е бил разположен град Анхиало през римската епоха и част от средновековието. Римския град Анхиало възниква при управлението на император Траян (98-117). Разкрити са мащабни постройки от античността и средновековието, които наред с откритите предмети разкриват богата материална и духовна култура.	културен
Етнографски сбирки	В община Поморие има изградени и добре функциониращи организации в лицето на местните читалища, спомагащи изследването, съхраняването и популяризирането на традиционната култура, активно участващи в представянето и възстановката на отделни обреди. Засега в три от тях (гр. Каблешково, с.Козичено, с.Горица) има създадени музейни сбирки. Експозиционната площ на гр. Каблешково е разделена на две: археология и етнография. В етнографските сбирки в с. Горица и с. Козичено се представят местния бит, облекло и обичаи. Показани са уреди и средства от домашните занаяти. Представена е уредбата на стая в селско жилище от края на XIX век	културен
с. Козичено	Селото е известно със запазените в автентичен вид традиции в празнично-обредната система, старите национални носии, предмети на бита и местния фолклор - „Лазаруване“, „Еньовден“ и др. Интересна за посещение е каменната църква „Св. Параскева“, строена през 1848 г.	Селски, културен, религиозен

	Екологично чистата природа, примесена с аромата на лавандулов цвят привличат вниманието на туристите през целия сезон.	
с. Горица	Селото е с над петстотин годишна история. Благоприятните климатични условия и природни дадености, съчетавайки ги с със съхраненото културно наследство, правят село Горица интересно място за отдих и туризъм. Любители на пешеходния туризъм се докосват до красотата на Еминския Балкан, богат на билки и диворастящи гъби. На 2 км южно от селото тече река Хаджийска, представляваща интерес за любители на риболова	Селски, риболовен
Блатно кокиче	Недалеч от село Горица се намира защитената местност „Чаирите“, където вирее блатното кокиче, от което се произвежда лекарството „Нивалин, изключително ефективно при лечението на детски паралич.	еко
Крепостна стена Калето	Намира се на 3 км от село Горица, нагоре в планината се намира късноантична крепостна стена Калето с високо запазени зидове, обявена за архитектурен паметник	културен
Местност „Корията“	Защитена територия в землището на село Гълъбец, състояща се от лонгозна гора от бук и бряст	еко
Калолечение	Калолечебницата в Поморие е построена през 1925 г., а през 1983 г. е построен новият санаторно-курортен комплекс, който се явява като най-големият калолечебен център на Балканския полуостров. Лечебната лиманна кал е уникален природен продукт, образуван от органични и неорганични съединения с участието на химически, биологически и микробиологически процеси, образувани на дъното на Поморийското езеро.	Балнео/спа
Спа и уелнес	На територията на община Поморие има няколко 4 и 5 звездни хотели, които предлагат богата гама от спа и уелнес процедури през цялата година	Балнео/спа
Винарски изби	На територията на общината има изградени няколко винарски изби със собствени лозови масиви, които имат напълно завършен технологичен цикъл на за производство на бели и червени вина и ракия от винена дестилация. В дегустационни зали могат да се дегустират	Винарен/кулинарен

	отбрани вина и напитки	
Плажни забавления	И на трите плажа на Поморие могат да се намерят забавления като плажен волейбол, джетове, водни скутери, парапланери	Приключенски
Пясъчна ивица	Плажната ивица с площ от 18 700 кв. м, дълга около 7 км. и с богат на желязо пясък, опасва Поморийския залив.	Морски, еко
Круизни разходки	Има круизен кораб, както и малки корабчета за разходка, които пътуват из Бургаския и Поморийския залив и предлагат както живописна разходка за любителите на корабоплаването така и пресъздаване на пиратски битки с участието на самите туристи	Морски, приключенски
Лов и риболов	През лятото за запалените рибари специално пригодени корабчета предлагат всекидневна възможност за риболов в Поморийския залив. На територията на общината съществуват няколко ловни стопанства, които предлагат възможност за ловуване на туристите.	ловен
Сафарита	Туристическите агенции предлагат приключенски сафарита с джипове в планината, които включват посещения на труднодостъпни места, мандри, където по оригинална българска технология се произвежда сирене и кашкавал, посещение на българско село, обяд/вечеря с традиционни български ястия в автентична старовремска атмосфера. Организиран се също и магарешки сафарита с каруци из поморийски села, по време на които туристите се запознават с местните обичаи.	Приключенски, селски, еко
Конференции	На територията на общината функционират няколко хотела, които предоставят отлични условия за конферентен и конгресен туризъм, както и за провеждането на бизнес срещи, семинари, конгресни мероприятия, както и на приеми, семейни тържества, бизнес-обяди и вечери.	конферентен

Срещи за обсъждане на Концепцията – отразяване в преста:

Кметът на Поморие се среща с представители на туристическия бранш

Обновена на: 2012-02-24 11:22:10

Кметът на Поморие Иван Алексиев кани представителите на туристическия бранш в града на среща - разговор за туризма. Тя ще се състои на 27-ми февруари (понеделник) от 14.30 часа в залата на Общински съвет - Поморие.

На срещата ще бъдат обсъдени концепцията по проект „Поморийски залив - Източна Стара планина“, по Оперативна програма „Регионално Развитие“ 2007 - 2013 година, както и годишната програма за развитие на туризма в община Поморие за 2012 година.

Поканата е отправена към всички туристически фирми, организации, туроператори, хотелиери, ресторантьори и хора имащи отношение към туризма в Поморие и в общината.

<http://www.burgasinfo.com/news/view/56/33197/>

В Поморие организират среща, посветена на туризма

Публикувана на 24 февруари 2012

На 27 февруари от 14.30 в залата на Общински съвет-Поморие ще се проведе среща-разговор с представители на туристическия бранш. Кметът Иван Алексиев е отправил покана за участие към всички туристически фирми, организации, туроператори, хотелиери, ресторантьори и хора имащи отношение към туризма в Поморие и в общината. Водещите теми на дискусиата ще бъдат обсъждана концепцията по проект „Поморийски залив – Източна Стара планина”, по Оперативна програма „Регионално Развитие” 2007 – 2013 година, както и обсъждане на годишна програма за развитието на туризма в общината през 2012 г.

<http://globusnews.net/?p=46715>

Туристическият бранш се събира в Поморие, развиват

туризма в областта

Източник: News.Burgas24.bg 11:18 / 24.02.2012

 [Отпечатай](#) [Изпрати](#)

Кметът Иван Алексиев кани представителите на туристическия бранш в Поморие на среща-разговор на теми:

1. Обсъждане концепцията по проект "Поморийски залив - Източна Стара планина", по Оперативна програма "Регионално Развитие" 2007 - 2013 година.
2. Обсъждане на годишна програма за развитието на Туризма в Община Поморие за 2012 година.

Поканата е към всички туристически фирми, организации, туроператори, хотелиери, ресторантьори и хора имащи отношение към туризма в Поморие и в общината.

Срещата ще се състои на 27.02.2012г. /понеделник/ от 14.30 ч. в залата на Общински Съвет - гр. Поморие.

<http://news.burgas24.bg/331713.html>